

1.ÜNİTE

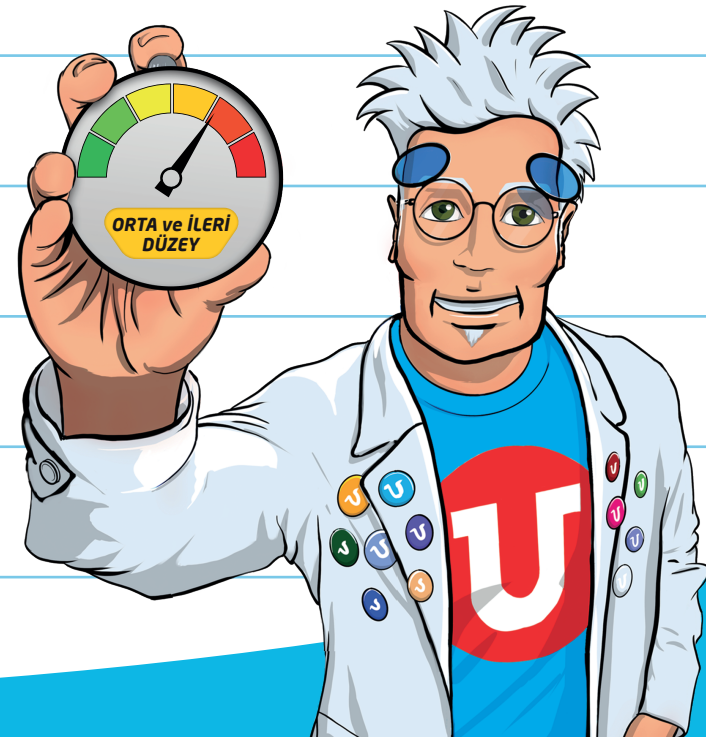

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

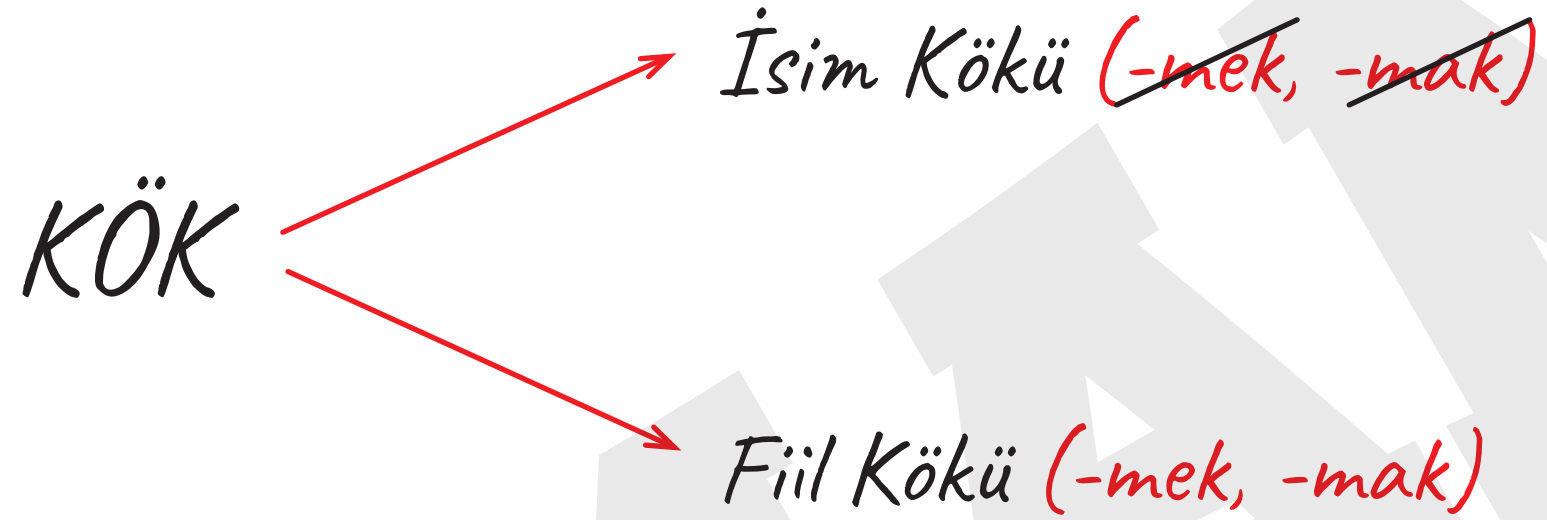
Sözcük Kökü

RAMAZAN EFE AY

SÖZCÜK KÖKÜ

Sorusu

Altı çizili sözcüğün kökü, tür bakımından ötekilerinden farklıdır?

Dikkat!

Kök, sözcüğün anlamlı en küçük parçasıdır.

→ Simitçi / balıklar

Dikkat!

Kök, yapım ekini almaz, çekim ekini alabilir.

→ ev - ler - de

iz - ci - ler

Yansımalar, isim köklüdür.

- Aşk, köpeği bile kafiyeli havlatır.
- Gök gürültüsü ile sıcacık yatağımdan kalktım.
- Bir kurbağa vınlayarak başımızın üstünden geçti.

Ortak kök (Kökteş)

Hem isim hem fiil kökü olabilir.

Aralarında anlam ilişkisi vardır.

- Güreşte üst üste iki kez dünya rekoru kırdı.
- Kuraklığa dayanamayan köylü, başka bir memlekete göçtü.
- O çocuk,, bana hiç güven vermiyor.

HAYDİ, KÖK BULMADA UZMANLAŞALIM!

Örnekler

Başlangıç

ayrı

benzer

çevre

devrik

kavşak

Dilenci

özlem

kumsal

suladı

süprüntü

bağıntı

Yangın

yanak

yem

oynadı

yumurtlamış

ilerledi

Yaşam

sıkıntı

Acıkmıştı

Sarardı

Beslenmiş

bitki

Sevda

Sesteş Kök

Hem isim hem fiil kökü olabilir.

Aralarında anlam ilişkisi yoktur.

Örnek

- Sana bir öğüt, kendi ununu kendin öğüt.
- Dönülmez akşamın ufkundayız vakit çok geç.
- Bilim adamlarına göre gülmek ömrü uzatıyor.
- Taktığı dizlik onu ciddi bir sakatlıktan korumuş.

SORU

Eylülün eski çadırına giriyoruz

I

İşte, büyücü martının ilk çağrısı

II

III

Uyurgezer yosunları delirten poyraz

IV

Odalara sığınan ağaç yaprakları

İşte, onun şarkısı çalıyor

Yalnız serçeler dolaşıyor bahçede

V

Bu dizelerdeki numaralanmış sözcüklerden hangisinin kökü, sözcük türü bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) I

B) II

C) III

D) IV

E) V

SORU

Gerçekte her büyük sanatçı, bir dil işçisi gibi görür kendini. Bunun için de dilin günlük akışının dışına çıkar. Kendisine

I

sunulmuş olan sözcükler ona yetmez. Bir yandan yeni yeni söz değerleri oluştururken bir yandan da kullanılagelen sözcüklere

II

gündelik anlamlar yüklemek için çalışır. Bir nevi işinin, eylemin

III

IV

V

doğasıdır bu.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisi kök bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) akışının

B) değerleri

C) anlamlar

D) yüklemek

E) eylemin

1.ÜNİTE

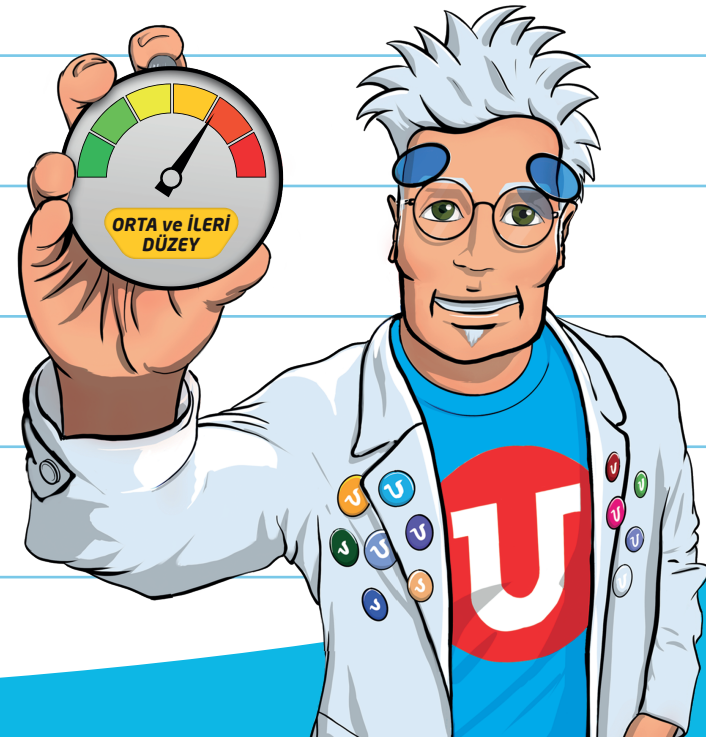

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

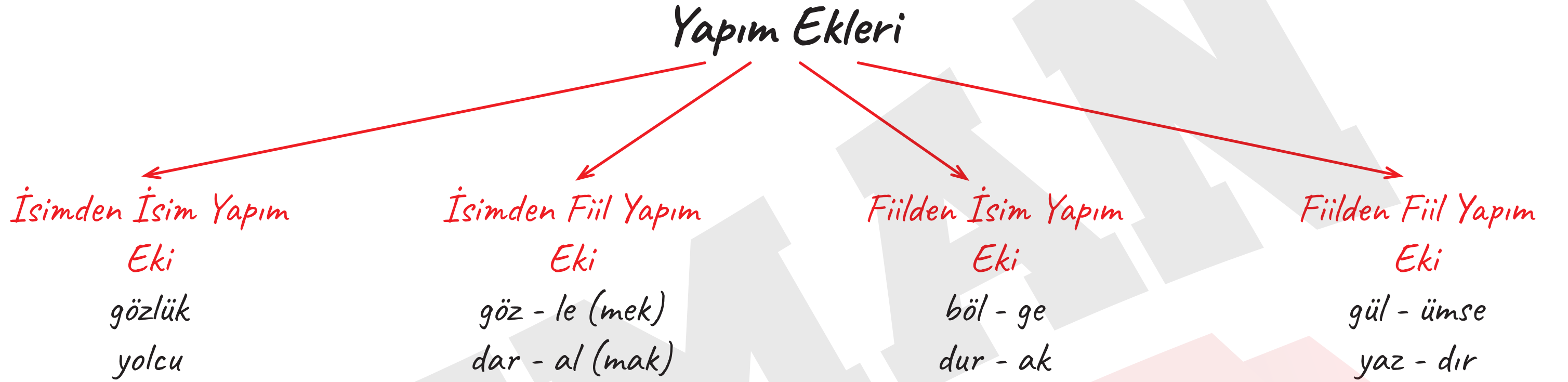
Yapım Ekleri

RAMAZAN EFE AY

Yapım Ekleri

Dikkat!

- Hem anlamı hem de türü değiştiren yapım ekleri
- Yapım eki alan sözcük, sözcüktür.

Haydi, Benzer Ekleri Karşılaştıralım

olay - güney

işitsel - kişisel

özet - yakıt

gülümse - azımsa

korkak - başak

kırıcı - yalancı

umut - yalancı

tütün - yazın

GÖVDE

Sözcük + Yapım Eki → Gövde

Dikkat!

- Bir yapım eki alan sözcüklere gövde,
- Birden çok yapım eki almış sözcüklere ise denir.

Kaç tane **yapım eki** varsa o kadar **gövde** vardır.

Bir soru

Altı çizili sözcüklerden hangisi gövde durumunda değildir?

Ellerini çiçekli masa örtüsünün üstünde sevinçle gezdirdi.

Bir soru

Altı çizili sözcüklerden hangisi gövdeden türemiştir?

Varlığım - dipsiz - ölüm - korkuluk - unutkan

Dikkat!

Türkçede önce yapım eki, sonra çekim eki gelir.

Sevgililer

İstisna

yol - da - ki

anne - m - siz

gel - miş - ken

Dikkat!

Türkçe sondan eklemeli bir dildir. Sözcüklere getirilen her türlü ek, sözcüğün sonuna eklenir.

Uzman

Türkçede sözcüklerin başına getirilen ön ek yoktur.

masmavi → Bir ek değil, ses tekrarıdır.

→ Basit sözcük

SORU

Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük yapım eki almamıştır?

- A) Bakımsız bahçesinde sonbaharda yapraklar gibi savrul-
dum.
- B) Saçlarından sızan yağmur, kuraklığımı gittikçe artırıyor.
- C) Tüm acıları bölüştüğümüz gibi bir hasreti bölüşüyoruz.
- D) Yağmurlardan sonra uçsuz bucaksız kokuyorsun.
- E) Sanki tek bir anda gün, geçmiş zamanın sihrini yaşıyor.

SORU

Sevgi içeren tüm duygular, yaşanabilecek tüm duygusal şokları
I II
hafifletip hastalıkları yaratan çelişkilerin oluşmasını önüyor.
III IV V

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerden hangisi, sözcüğün hem anlamını hem de türünü değiştiren bir yapım eki almamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1.ÜNİTE

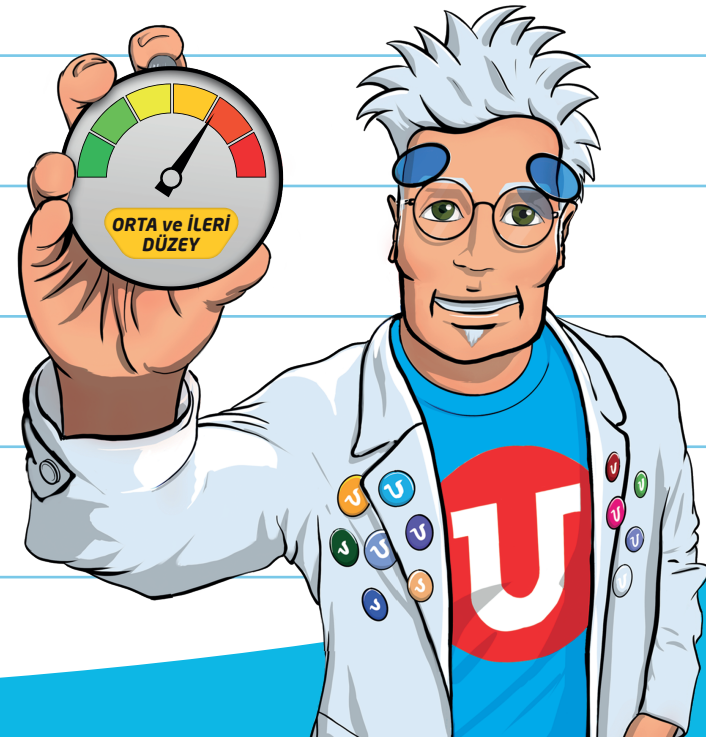

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Çekim Ekleri

RAMAZAN EFE AY

Çekim Ekleri

Çekim Ekleri

İsim Çekim Ekleri

1. Çoğul Eki
2. Hâl (Durum) Ekleri
3. İyelik Eki
4. Tamlayan Eki
5. Ek fiil → Ahmet, bu köyde muhtardı.

Fiil Çekim Ekleri

1. Kip ekleri
2. Şahıs Ekleri
3. Ek fiil

Dikkat!

→ TDK, “-ma, -me” olumsuzluk ekini **yapım eki** kabul ediyor?

İsim Çekim Ekleri

1. Çoğul (Çokluk) Eki

“-lar, -ler” eki, çoğul ekidir.

Dikkat!

Kızlar çiğ köfte yediler.

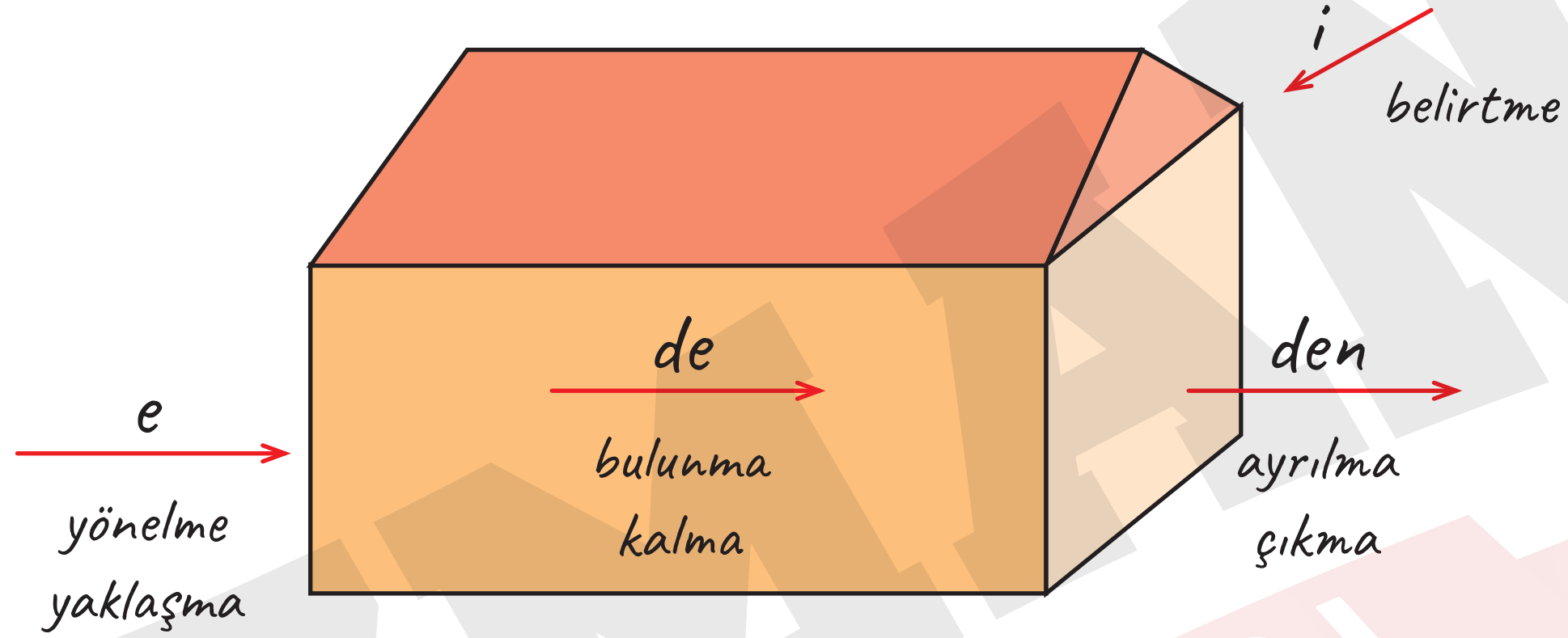
Çok konuşanlar tahtaya yazıldı.

Bu ülkede Mustafa Kemaller ölmez.

Bugün Okşanlara pijama partisine gideceğiz.

İki kardeş babalarını bekliyor.

2. Hâl (Durum) Ekleri

Dikkat!

Yalın hâl, bir sözcüğün “-i, -e, -de, -den” hâl eklerinden birini almamasıdır.

sütçü →

öküzler →

dershaneye →

Haydi, Konuyu Pekiştirelim!

- Sıra işi haftaya**a** bitecek
- Buraya**a** size teşekkür etmeye**e** geldim.
- Yolda**a** bir yavru kedi buldım.
- Dün akşam okulda Ali'yi**i** gördüm.
- Göz**de** birbirinden farklı noktalar vardır.
- Göz**de** manken öldü.
- Korku**dan** tek bir söz söylemedi.
- Soru**lardan** biri çok zordu.

3. Tamlayan Eki

→ İsim tamlamasında tamlayanın aldığı ektir.

benim ev-im

senin ev-in

onun ev-i

bizim ev-imiz

sizin ev-iniz

onların ev-leri

“Kuşların, çiçeklerin diyarı, olsun

Kış günü herkesin evi olsun”

Çiçeğin kokusu çok güzeldi.

4. İyelik (Tamlanan Eki)

→ İsimlerin kime ya da neye ait olduğunu bildiren eklerdir.

→ Sahiplik bildirir, “-kimin, -neyin” sorusuna cevap verir.

Küt küt atıyor kalbim

Sınıfın kapısı yine kırılmış.

Çocuğu yeni yeni yürüyordu.

Çocuğu iki saat önce uyuttu.

O-n-un kalem-i-n-i kırmıştı.

Hüsna'nın kitap-lar-ı

Öğrencilerin kitap-ları

Fiil Çekim Ekleri

1. Kip Ekleri

“-di, -miş, -yor, -ecek, -r” → 5

“-meli, -se, -e, emir kipi → $\frac{+4}{9}$

2. Şahıs (Kişi Ekleri)

Geldi - m

- n

Geldi -

- k

- niz

- ler

3. Ek Fiil

Örnekler

Seni görmeye geleceğim.

Manavgat'ta üç yıl okumuştuk.

Gel gündüzle gece olalım.

Akacak kan damarda durmaz.

UZMANLAŖTIRAN ÖRNEKLER

I. Pencerenin perdesi iyice eskimiŖ.

II. Kalemlerin güzelmiŖ.

III. Birçok yeni yayın çıkmıŖ.

IV. Yazın Side'ye gideceğiz.

I. İŖten genellikle erken çıkar.

II. Teker teker içeri girin.

III. Bu işi çıkar kapısı görme.

Doktorum bu yıl.

Doktorum yıllık izne çıkmıŖ.

Aysel git başımdan ben sana göre değilim.

Ölümüm birden olacak seziyorum.

Sözcük Yapısı

Basit Sözcükler

- Yapım eki almaz.
- Çekim ekini alabilir.

gökten

evler

Türemiş Sözcükler

- Yapım ekini alır.

akılsız

yolluk

baskılar

Birleşik Sözcükler

Yapısına (Oluşuna) Göre

Hanımelî

B.siz isim tamlaması

Akdeniz

Sıfat tamlaması

Bilgisayar

İsim + fiil

Kapkaç

Fiil + Fiil

Cankurtaran

İsim + Fiilimsi

Anlamına Göre

İmambayıldı

Anayasa

Rüzgârgülü

SORU

Türkçede normal olarak aynı ekler veya birbiriyle aynı görevdeki farklı ekler bir sözcükte üst üste gelmez. Fakat bir ekin zaman içinde sözcükle kaynaşması veya işlevini yitirmesi sonucunda böyle bir durum ortaya çıkabilir.

Buna göre aşağıdaki parçada numaralanmış sözcüklerden hangisi bu duruma örnek gösterilebilir?

Bir parktaki iki kör dilenciden bahsederler. Birisi ellerini açıp
I II
köre yardım edin, diye seslenir. Diğeri ise boynuna bir yazı
asmıştır: “Bahar ne kadar güzel ama ben körüm.” İnsanlar
III
birinci dilencinin önünden yüzüne bile bakmadan geçerken
IV V
diğetine avuç avuç para verirler.

- A) I B) II C) III D) IV E) V

SORU

Ne geceler ne gündüzler gördüm

En vazgeçilmez yeminlerden döndüm

çoğul eki I

Görmedim senin gibi sevmedim hiç kimseyi

tamlayan eki II

Yapayalnızım şimdi reddettim gülmeyi.

ek fiil III

şahıs eki IV

iyelik eki V

Yukarıdaki altı çizili eklerle ilgili numaralanmış yerlerin hangisinde bilgi yanlışlığı yapılmıştır?

A) I

B) II

C) III

D) IV

E) V

2.ÜNİTE

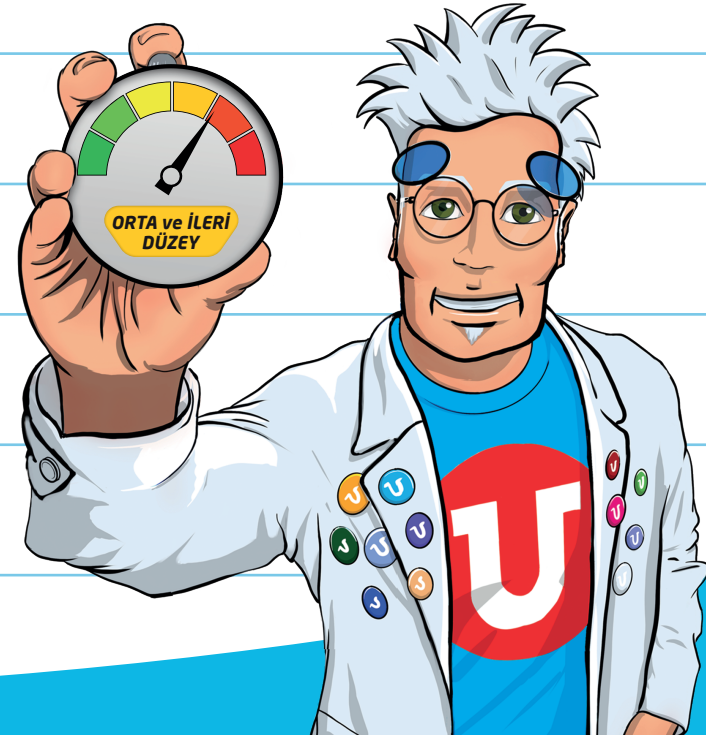

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

İsimler ve İsim Tamlamaları

RAMAZAN EFE AY

İsim (Ad)

Varlıklara Verilişlerine Göre

1. Tür (Cins) Adı
2. Özel Ad

Örnek:

Güvercin barış sembolüdür.

Güvercin can çekişiyordu.

Evin kuşu Sarışın, aralıklarla ötüyordu.

Varlık Oluşlarına Göre

1. Somut Ad
2. Soyut Ad

Örnek:

Sevgi, nefret...

Aşk, sarp bir kaledir.

O, daima iyilerden yana oldu.

Varlıkların Sayılarına Göre

1. Tekil Ad
2. Çoğul Ad
3. Topluluk Adı

Örnek:

Millet, halk, ordu, orman, sürü...

Sınıf, çiğ köfte yemeye gitti.

Sınıf, aralıklarla havalandırılıyordu.

Ormanlarımızı koruyalım.

İsim Tamlamaları

Belirtili İsim Tamlaması

Hem tamlayanın hem tamlananın ek aldığı.

tamlayan eki

iyelik eki

- İki isimden oluşur.
- Tamlanana sorulan “neyin, kimin” sorusuna cevap verir.

Belirtisiz İsim Tamlaması

- Tamlayan, tamlayan ekini almaz.
- Tamlanan, iyelik ekini alır.
- Tamlanana sorulan “ne” sorusuna cevap verir.

Takısız İsim Tamlaması

- Tamlayan, tamlayan ekini almaz.
- Tamlanan, iyelik ekini almaz.

2017 TYT > kadife yanak

Sifat tamlaması

Zincirleme İsim Tamlaması

- En az 3 isimden oluşur.

Belirtili İsim Tamlaması

- “Gönlünü Şirin’in aşkı sarınca
Yol almış hayatın ufuklarına”
- Aşkın zor dönemlerini de bilirim.
- Ölse kaldırımların kara sevdalı eşi
- Batan geminin malları bunlar.
- Soruların çoğu zordu.
- Denizli’nin kızı, horozu gazozu meş-
hurdur.
- Dante gibi ortasındayız ömrün.
- İsmi bir goncadır dudaklarımda.
- Bizim kız, muhabbet kuşunu çok se-
ver.

Belirtisiz İsim Tamlaması

Vişne reçeli →

Sigara böreği →

Ayrılık acısı →

Nisan yağmuru →

→ Çocuk işi bahaneler ileri sürme.

→ Soğuk kış günlerinde kestane yedik.

→ Dönüşte, terk edilmiş köy evine uğ-
radık.

Dikkat!

Eski Bursa Valisi

Düşman şehre yaklaşıyor haberi duyuldu.

Takısız İsim Tamlaması

Çelik yelek }
Deri ceket }

Zeytin göz }
Aslan asker }

Zincirleme İsim Tamlaması

- Türkçe kitabının kapağı çok güzeldi.
- Bilge'nin tören kıyafetini beğendim.
- Antalya'nın yeni yat limanı açıldı.
- Arabanın kırık camını tamir ettirdi.

SORU

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde belirtisiz isim tamlaması vardır?

- A) Bu mağduriyetler niye yaşandı, bu neyin bedeliydi?
- B) Ayvalık'ın yeni yat limanı pek çok yabancı gemiyi ağırlayacak.
- C) Seyahatlerde her zaman fotoğraf makinem yanımda olurdu.
- D) Dedesinden kalan antika saati cebinden hiç çıkarmıyordu.
- E) Kötü insanları hayatımızdan bir an önce çıkarmalıyız.

2.ÜNİTE

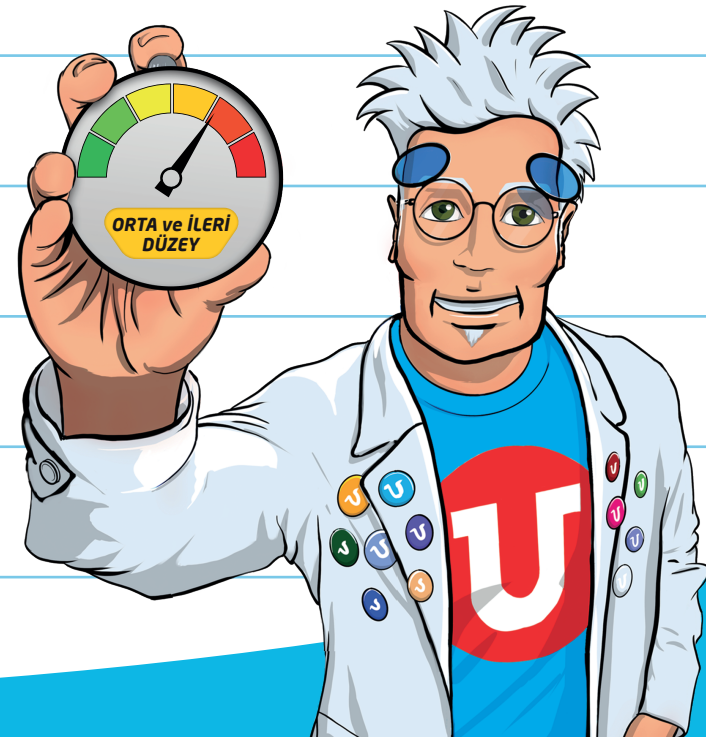

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Zamirler (Adıllar)

RAMAZAN EFE AY

Zamir (Adıl)

Sözcük Hâlinde

1. Kişi (Şahıs) Zamiri
2. İşaret Zamiri
3. Belgisiz Zamir
4. Soru Zamiri

→ Zamirler, ismin yerini tutan sözcüklerdir.
Kalemimi, arkadaşına ver.

Şiirinizi çok beğendim, bunu dergide yayımlayalım.

Sigara zararlıdır, bunu unutma.

Ek Hâlinde

1. İlgî zamiri
2. İyelik Zamiri

Sözcük Hâlinde Zamirler

1. Kişi (Şahıs) Zamiri

Ben / sen / o / biz / siz / onlar

Örnek

Ben sana mecburum, bilemezsin.

Vali Bey, bana siz izin vermiştiniz.

Sizler, yarının umutlarısınız.

Benim aşkım uymaz öyle her saza.

Dönüşlülük Zamiri

→ Kendi

Örnek

Kendim ettim, kendim buldum.

Bu soruları sen çöz.

Bu elbiseyi ben kendim diktim.

2. İşaret Zamiri

- İsimlerin yerini işaret yoluyla tutan zamirlerdir.
- Belli başlı işaret zamirleri: bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar...
- **Ayrıca** böylesi, öylesi, beriki, öteki, diğeri...

Örnek

Bu çantayı alalım, bunu çok beğendim.

Şu elbiseler benim, o kitaplar senin.

Bu istedi.

- O, iyi bir arkadaşı →
- O, güzel bir filmi →
- Şundan bundan para istemeyi bırak. →

3. Belgisiz Zamir

İsimlerin yerini belli belirsiz tutar.

Belli başlıcaları: bazısı, birkaçı, birçoğu, biri, başkası, hiçbirisi, tümü, herkes, hepsi, kimse...

- Telefonda biri seni sordu.
- Sen git, nöbeti başkası tutsun.
- Birkaçımız, taşınan komşumuza yardım ettik.
- Sınavda birkaç soru zordu, çoğu kolaydı.
- Yat gezisi için kimse beni aramadı.

Unutma!

“şey” sözcüğü, belgisiz zamirdir.

Bir Soru

→ Altı çizili sözcüklerden hangisi belgisiz sıfat olarak kullanılamaz?

bazısı / bir / birçoğu / birkaçı / herkes

“kimi” sözcüğüne dikkat edelim!

→ Kimi benim gibi erir derinden.

→ Bu çocuk telaşlı telaşlı kimi arıyor?

→ Kimi sözler, insanı derinden etkiler.

4. Soru Zamiri

- İsimlerin yerini soru yoluyla tutan zamirlerdir.
- Türkçede asıl soru zamirleri: **kim** ve **ne**

Örnek

- Bu kolyi kim bıraktı, içinde ne varmış?
- Çıkma teklifini kime yapmış?
- Buket ile nerede görüşeceksin?
- Hangi şiirini okudun, en çok hangisini beğendin?

Vafasız olanı kim arar? **Soru anlamı zamirle sağlanmıştır.**

Ne getirdiğini sana söyledi mi? **Soru anlamı zamirle sağlanmamıştır.**

Ek Hâlinde Zamirler

1. İlgî Zamiri

Kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır, sadece “ki” biçimi vardır.

“Kiminki, neyinki” sorusuna cevap verir. -inki / -imki

Örnek

- Komşunun çocukları yemek yiyor, bizimkilerse hâlâ oyun oynuyor.
- Bu da her yönüyle seninkine benziyor.
- Bahçedeki çiçek kurumuş.
- Gördüm ki teziniz gayet başarılı.
- Yarınki sınav zor.

2. İyelik Zamiri

İyelik eki varsa iyelik zamiri vardır.

Örnek

→ Ömrüm azaldı.

Uzman

Adıllar, yapım eki aldığında tür kaybına uğrar:

Örnek

→ Bencil insan

SORU

- I. Dünyada yaklaşık 3000 sivrisinek türü vardır, bunların çoğu insana saldırmaz.
- II. Bizim eleman yanlışlıkla beş akçelik kumaşı size on akçeye vermiş.
- III. Vakit sandığından daha geç, bunu Romalılar yaptıkları güneş saatinin üstüne yazmışlar.
- IV. Birkaçı eleştirmenliğe ilk adımlarını atıyor, birkaçı öykü ve şiir yazıyor.
- V. Bazı sözcükler vardır her insana anlattığı şey farklıdır bu sözcüklerin.

Numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede hem tamlayanı hem tamlananı zamir olan belirli isim tamlaması vardır.
- B) V. cümlede belgisiz zamir ve işaret zamiri kullanılmıştır.
- C) III. cümlede işaret zamiri, bir cümlenin yerini tutmuştur.
- D) IV. cümlede birden fazla belgisiz zamir kullanılmıştır.
- E) II. cümlede tamlanan eki düşmüş isim tamlaması vardır.

SORU

Hasreti herkesten çok tanıyorum

Bu şehrin üstüne yok sanıyorum

Yaşlı gözlerimden utanıyorum

Silmeyi denedim, sensiz olmadı.

Bu dizelerde kaç tane zamir vardır?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

E) 5

2.ÜNİTE

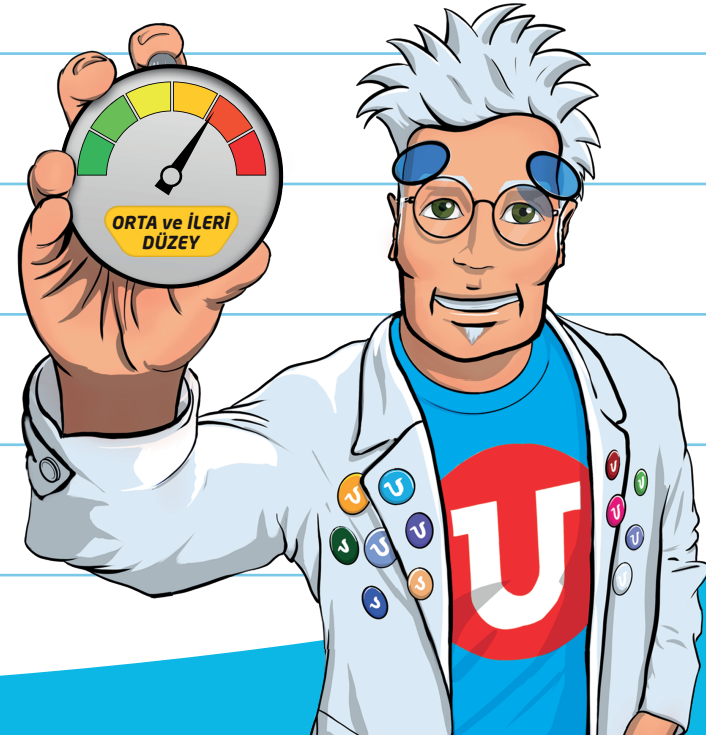

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Sıfatlar (Ön Adlar)

RAMAZAN EFE AY

Sıfat (Ön Ad)

- İsmi niteleyen ya da belirten sözcüklere sıfat denir.
- Sıfatlar, cümledeki kullanımına göre ikiye ayrılır:

Niteleme Sıfatı

Bunlar varlığın nasıl olduğunu bildirir ve isme sorulan “nasıl” sorusuna cevap verir.

Örnek:

“Sarı saçlarını deli gönlüme
Bağlamışım çözülüyor Mihriban”
Yalan yanlış bilgilerle bizi kandırdı.

- Pekiştirme ve küçültme sıfatları da niteleme sıfatıdır.
- Küçük elleriyle kıpkırmızı çiçeği tutuyordu.

Belirtme Sifatları

1. İşaret (Gösterme) Sifatı

2. Sayı Sifatı

3. Belgisizi Sifat

4. Soru sıfatı

İşaret Sifatı

- Varlıkları işaret yoluyla belirten sıfatlardır.
- İsme sorulan "hangi" sorusuna cevap verir.
- En yaygın biçimde kullanılanları: bu, şu, o
- "Beriki, öteki, diğer" sözcükleri de işaret sıfatı olarak kullanılır.

Örnek

- Bu paketi o adama şu çocuk verdi.
- Siz diğer taksiye binin.
- Onlar öteki sokağa taşınmışlar.
- Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır.

Sayı Sifatları

→ Asıl sayı Sifatı “kaç” sorusuna

→ Sıra Sayı Sifatı “kaçıncı” sorusuna

→ Üleştirme Sifatı “kaçar” sorusuna

→ Kesir Sayı Sifatı

Örnek

Yüz soruyu yirmi kişi iki saatte çözebildi.

→ Asıl sayı sıfatından sonra gelen adlar, çoğul eki almaz:

Düğünde dokuz kişi vardı.

Dikkat!

Yedi Cüceler / Üç silahşörler

Sağdan ikinci sokağa girin.

→ İlk, son ve ortanca sözcükleri de sıra sayı sıfatı olarak kullanılır.

İlk sevgilimle turşucuda tanışmıştık.

- Yüzer soru sordular.
- Yarım elma, gönül alma.
- Üçüz bebek.

Belgisiz Sifat

Varlıkların sayısını kesin olarak değil, aşağı yukarı belirten sıfatlardır.

Örnek

Adamın çok parası varmış.

Her gün yeni sevdalar ölür yabani şehirlerde.

Fazla mal göz çıkarmaz.

Birkaç arkadaş komşuya yardım ediyordu.

Dikkat!

“Bir” sözcüğüne dikkat etmek gerekir!

Bir → herhangi bir anlamına gelirse *belgisiz sıfat*

Bir → tek ya da iki gibi sayıları karşılarsa *sayı sıfatı*

Bir → aynı anlamına gelirse *niteleme sıfatı*

Örnek

- Bir gün sen de adam olursun.
- Başvuru için yalnızca bir günüm kaldı.
- Baba katiliyle bir saftasın.
- Az önce buraya garip bir adam geldi.

4. Soru Sıfatı

- İsimlerin niteliğini, herhangi bir özelliğini soran sıfatlardır.
- Soru sıfatında, soru sözcüğünden sonra bir ismin gelmesi şarttır.

Örnek

- Nasıl bir ev aldın?
- Kardeşin kaçınıcı sınıfta okuyor?
- Adamın ne kadar parası kaybolmuş?
- Hangi günahın bedeli bu?
- Kaç kişinin geldiğini biliyor musun?

Dikkat!

Unvan sıfatları addan önce ve sonra gelebilir.

Örnek:

Doktor Mehmet

Ziya Paşa

Adlaşmış Sifat

- Sözcük türü olarak isimdir.
- Sifat tamlamasında bazen ad düşer, adın varsa eki sifata geçer.

Örnek:

- Korkak insanların kendine güveni yoktur.
- Korkakların kendine güveni yoktur.
- Akıllı, deliyi öne sürermiş.
- Çeşme başında bir güzel gördüm.
- Adamın iyisi iş başında belli olur.
- Bilenle bilmeyen hiç bir olur mu?

Dikkat!

Tatlı, yeşil gözleri beni etkilemişti.

Müdürün, atılgan biri olduğunu duyduk.

Uçan kuşlar ve böcekler vardı.

SORU

Latin Amerika, yürekler parçalayan yoksullukları için durmaksızın ağlarken, yabancı bir gözlemci bu yoksullukları acı bir olay değil de, soruşturma alanının biçimsel bir verisi olarak görmektedir.

Bu parçadaki numaralanmış kelimelerden hangisi bir adı niteleme amacıyla kullanılmamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2.ÜNİTE

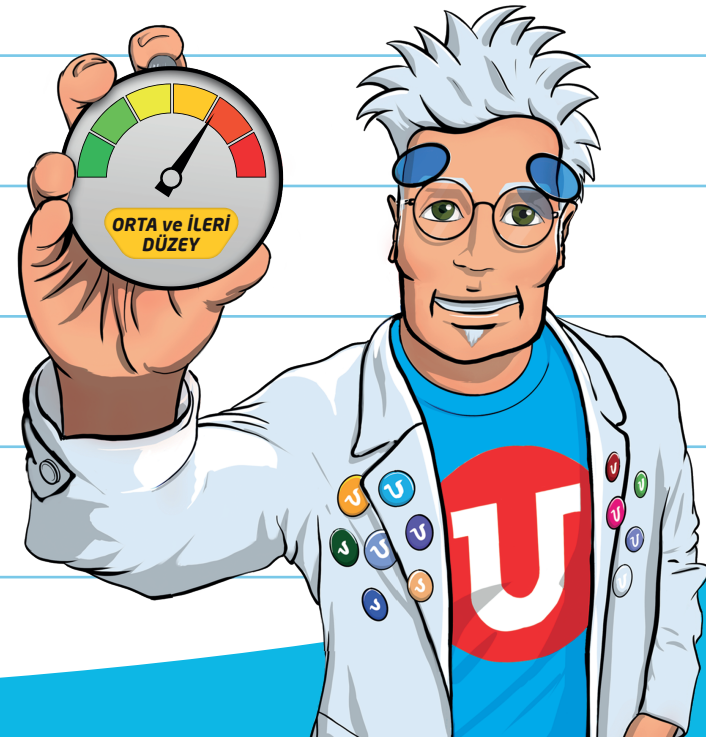

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Zarflar (Belirteçler)

RAMAZAN EFE AY

Zarf (Belirteç)

→ Durum (Hâl, nitelik) Zarfı

→ Yer - Yön Zarfı

→ Soru Zarfı

→ Zaman Zarfı

→ Azlık - Çokluk (Miktar, nicelik) Zarfı

Zarflar > fiilleri ve fiilimsileri niteler.

Sıfatın, adlaşmış sıfatın veya başka bir zarfın derecesini bildirir.

Örnek:

Satın aldığımız, güzel bir evdi.

Satın aldığımız ev, güzel görünüyor.

Sınıfta pırıl pırıl simalar vardı.

Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden.

1) Durum (Hâl, Nitelik) Zarfı:

- Fiilleri, fiilimsileri durum yönünden tamamlayan sözcüklerdir.
- “Nasıl” sorusuna cevap verir.

Örnek

- Bu elbise annemi genç gösteriyor.
- Herkesin tenceresi kapalı kaynar.
- Bu rüzgâr her vakit böyle esmeyecek.
- Teyzem güzel giyinmeyi sever.
- Çocuk sessizce odaya girdi.

Dikkat!

Koşan elbette varır, düşen kalkar.

Bize gidelim, belki o da gelir.

2) Zaman Zarfı:

→ “Ne zaman” sorusuna cevap verir.

Örnek

→ Geceleyin bir ses böler uykumu.

→ İnsanlığın vefasızlığını geç anladım.

→ Artık biraz çalışmalısınız.

→ Saat ikiye doğru yataktan kalktı.

→ Oraya hemen gitmesini istiyorum.

→ Eskiden buralarda yemyeşil çayırlar vardı.

Dikkat!

Zaman zarfı olarak kullanılan sözcükler, başka cümlelerde farklı görevler üstlenebilir.

- Dün akşam onlar bize geldiler.
- Dün akşam onlar bize geldiler.
- Dünü dinlenerek geçirdim.

Zaman adları ile zaman bildiren zarfları birbirleriyle karıştıрма!

- Efe'yi gördüğünü akşam söylemişti.
- Akşam şehre bir sakinlik getirmişti.

3) Yer - Yön Zarfı:

Fiile ve fiilimsiye sorulan “nereye” sorusunun cevabıdır ve ek almaz.

Yer - yön zarfları: içeri / dışarı / ileri / geri / aşağı / yukarı / öte / beri

- Atılan ok geri gelmez.
- Onlar öte gitsin.
- Gir içeri usul usul beni bu dertten kurtar.

Dikkat!

Yer-yön zarfları, isimlerin başında **sıfat** olarak kullanılabileceği gibi çekim eki alarak **isim** gibi de kullanılabilir.

- Aşağı mahallede gençler şarkı söylüyordu.
- Dışarının gürültüsü hepimizi rahatsız etti.
- Denize doğru oturmuş, şalgam suyu içiyordu.

e doğru ve e karşı yapılı
kullanımlar, yer-yön
bildirdiğinde zarf olur.

4) Miktar (Azlık - Çokluk, Nicelik) Zarfı:

Zarflar içinde çok değişik özellikler gösterir.

Bu zarflar “ne kadar” sorusuna cevap verir.

Fiilleri, fiilimsileri niteler. Sıfatı, adlaşmış sıfatı, zarfı derecelendirir.

Eşitlik derecesi gösterenler → kadar, denli

Üstünlük → daha

En üstünlük → en

Örnek

- Pastadan biraz alabilir miyim?
- Atlar bir hayli yorulmuştu.
- Altmış yılın en soğuk kışı bekleniyormuş.
- Bizim at oldukça iyi koştu.
- En çalışkanlar bu sınıfta toplanmış.
- Ne vefalı komşumuzdun sen Fahriye Abla.

5) Soru Zarfı:

Soru zarfları, öteki zarf türlerini bulmaya yarayan soru sözcükleridir.

Sadece yer - yön zarflarını bulmada kullanılan “nereye” sözcüğü soru zarfı değil, soru zamiridir.

- Etütte ne kadar kaldın?
- Nasıl buldun memleketimi?

Ne, neden, niye sözcükleri “niçin” anlamına gelirse soru zarfıdır.

- Ne gülüp duruyorsun iki saattir?
- Dün akşam bizi niye beklemedin?
- Neden iyiler çok yaşamaz?
- Onun nasıl bir kitap aradığını nasıl anladın?

SORU

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüklerden biri sıfat diğeri zarf görevindedir?

- A) Yeniliklere aktif yaklaşım gösteren kalemi güçlü gençler yetiştirmek istiyoruz.
- B) Dodson deyince kilitli odalar, noterde özenle kaleme alınmış vasiyetnameler gelir aklımıza.
- C) Bir anda bütün yarışmacıları geride bıraktı Mısırlı atlet.
- D) Ellerim ve bacaklarım soğuktan kaskatı kesilmişti, saatlerce kendime gelemedim.
- E) Ayrıntılı fatura talep ederek özel hastane ücretini indirebilirsiniz.

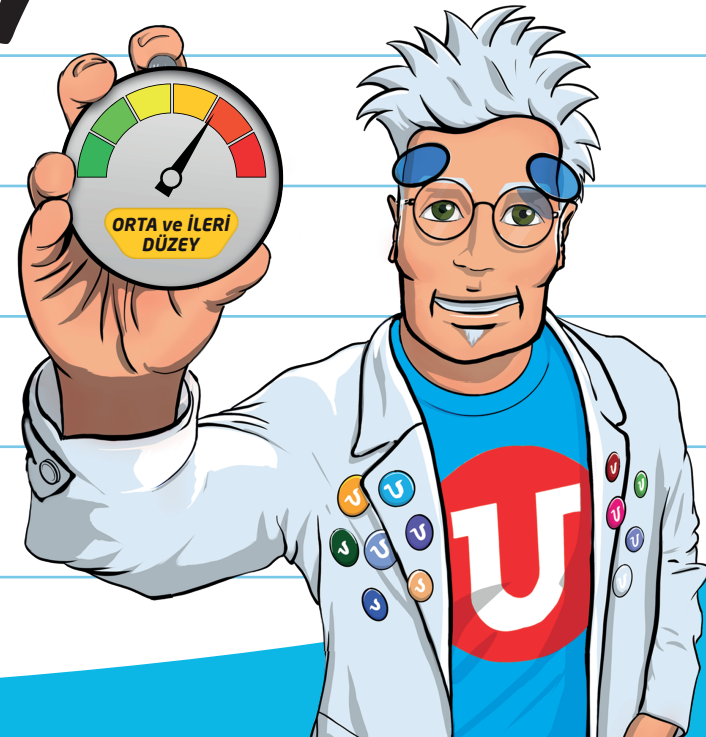

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Edatlar (İlgeçler) – Bağlaçlar – Ünlemler

RAMAZAN EFE AY

EDAT (İlgeç)

Tek başına bir anlamı yoktur.

Dikkat!

Ak akçe kara gün içindir.

ile, için, gibi, üzere

(e) doğru, karşı, rağmen, dair...

(den) başka, beri, sonra, dolayı...

İLE

ile = ve olursa bağlaştır.

- Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir.
- Bir demet sevgiyle gelsem yanına.
- Ali Rıza Bey, Trabzon'a trenle gitti.
- Saygıyla sevgi bir kuşun kanatlarını andırır.

GİBİ

- Buz gibi suyu vardır Torosların.
- Zaman su gibi akıyor.
- Çantayı kaptığı gibi fırladı.
- Çay gibisi yoktur.
- Çocukça davranıyorsun.

İÇİN

- Korktuğu için tek bir söz söylemedi.
- Evlenmek için iki yıldır para biriktiriyor.
- Ahmet için şöyle böyle diyorlar.
- Aşk için ölenleri kimse unutmaz.
- Zayıf öğrenciler için bu programı hazırladık.
- Bu akşam yolculuk var diyorsa için
- Buraya oynamaya geldik.

ÜZERE

- Yemeği tarif edildiği üzere pişirmiş.
- Anlaşmayı imzalamak üzere gitmiştir.
- Kitabı geri vermek üzere alabilirsin.

Örnek

- O, her zaman günün modasına göre giyinir.
- Anlatılanlara göre bu bölgede önceden orman varmış.
- Senden başka sevemem hiç kimseyi.
- Hiç bu kadar yorulmamıştım.
- Eve doğru üç adam yürüyordu.
- Denize karşı oturmuş, çekirdek yiyorlardı.
- ★ Annesine karşı çıktı.

yalnız, ancak, bir, tek

sadece → **EDAT**

fakat → **BAGLAÇ**

Örnek

- Yalnız seni sevdim gerisi yalan.
- Seninle gelirim yalnız erken dönerim.
- Tek bu olay değil canımı sıkan.
- Değişen bir benim bu zalim dünyada.

BAĞLAÇ

Edatlar gibi tek başına anlamı yoktur.

Eş görevli sözcükleri, ögeleri, cümleleri birbirine bağlar.

Ama, fakat / ve / veya / de / ki / oysa / hatta / hele / gelgelelim...
ile ya da halbuki

Örnek

- Oldukça tatlı ve hamarat bir sevgilisi vardı.
- Tiyatro ve sinema sanatçıları dernek kurdular.
- Gelirim ancak erken dönerim.
- Gelmedi oysa söz vermişti.
- Yol parası dahi kalmamıştı.
- Sen buraları hele yaz gelsin de gör.

- Balkonda üşüdük de içeri girdik.
- Bu filme ben de gittim.
- Bu çocuk okuyacak da adam olacak.

- Hastalandı ki gelmedi.
- İçeri gir ki olanları göresin.

Dikkat!

ise, bağlaç olduğunda karşılaştırma anlamı katar.

Örnek

- Gözlerin hayat verir, aşkın ise eceldir.
- Durumu iyiye se dışarı çıkabilir.

- Ne aradı ne sordu.
- Ne güzel, ne tatlı insanlar tanıdım burada.
- Babasının ne getirdiğini sordu.

ÜNLEM

Asıl Ünlem

Ah ah!

Oh be!

Ünlem Değerinde Sözcükler

Of of, kömür gibi yanıyorum!

Yoo! Bu kadarı da fazla.

Yandım!

- Zavallının ahını aldın sen.

SORU

Eski zamanlarda Mısır'da az miktarda bakırdan başka maden
yok gibidir. Maden ihtiyaçlarını Arabistan ve Nubya gibi uzak
yerlerden karşılıyorlardı. Demiri Eti'den getiriyorlardı. Altını da
ancak doğu kıyılarında ve Nubya'da bulabiliyorlardı. Bilhassa
kalay ve gümüşleri yoktu. Bundan dolayı gümüş değerce o
zaman altından üstün tutulmuştur.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisi ötekilerden farklı türdedir?

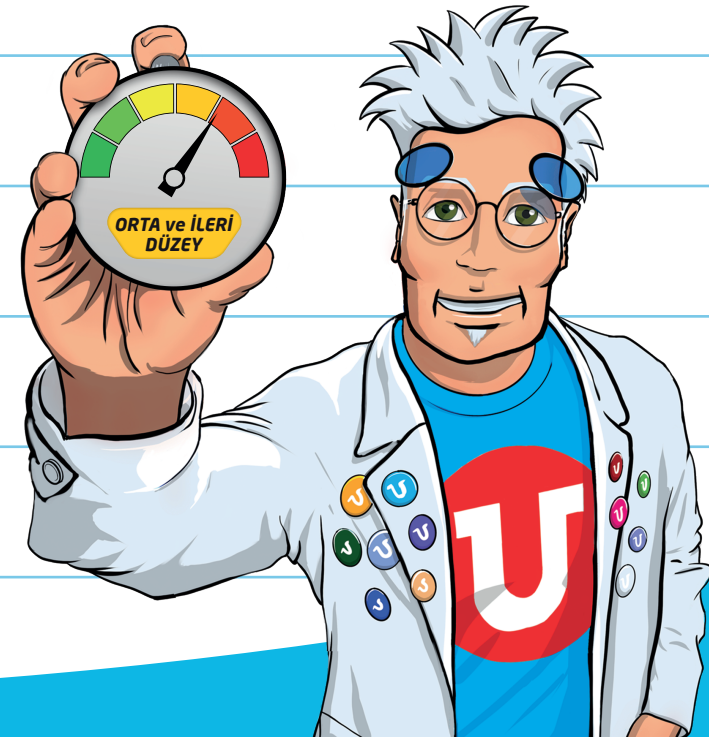
- A) I B) II C) III D) IV E) V

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Fiil (Eylem) – Kip – Kişi

RAMAZAN EFE AY

FIİL - KİP - KİŞİ

Fiiller, anlatılan hareketin niteliğine göre:

Kılış Fiili: "Onu" sözcüğü ile okunur. Hareketten etkilenen nesne vardır.

onu → içmek / atmak / vurmak

Oluş Fiili: Öznenin yapısında bir değişme olur, kendiliğinden olur.

~~onu~~ → büyümek, çürümek, paslanmak

Durum Fiili: Hareket var ama hareketten etkilenen nesne yoktur.

~~onu~~ → yürümek, uzanmak

Çekimli Fiil:

Fiillerin kip ve kişi ek almış biçimidir.

Ağladı / Seviyor / Git / Muhtarmış / Hastaydı / Gelen

→ “Ufak kanlı bir denize

Dönüyor, sizi bıraksam.”

Kip Ekleri

Haber (Bildirme) → -di, -ti, / -miş / -yor / -ecek / -r (mez)

Zaman var.

Dilek (Tasarlama) → -meli / -se / -e / emir kipi

Zaman yok.

Örnek

- Uçak, havaalanına indi.
- Telefonumu masanın üstünde bırakmışım.
- Soğuktan dudakların çatlamış.
- Ayşe sinemaya gitmiş ama filmi beğenmemiş.
- Günde iki saat ders anlatıyorum.
- Sabahdan beri çalışmakta.
- Ne mahsur var burada çalışmakta.
- Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta.

Örnek

- Tarihin dilinden düşmez bu destan.
- Gideceğim bu şehirden artık.
- Gideceğim herkes tarafından biliniyor.
- Necla'yı evlenmeye ikna etmelisin.
- Suçlu arkadaki aracın sürücüsü olmalı.
- İlaçlarını düzenli kullansa hemen iyileşecek.
- Ben, biraz çıksam.

→ Islak bir yorgan gibi sımsıkı bürüneyim.

→ Gel gökyüzünde yıldız olalım.

Örnek

“Ya Rab insanoğlundan çektığım yeter.

Gökyüzünden benim hisseme düşeni ver.”

İyi dinle beni sevdiğim.

Ay sonuna kadar markette çalışsın.

Ona beklediğimi söylersin.

Basit Çekimli (Zamanlı) Fiil

Basit çekimli fiillerde yalnız bir kip eki vardır.

çalış - tı / başla - sa

Birleşik Çekimli (Zamanlı) Fiil

Birleşik çekim, ek fiil sayesinde gerçekleşir.

Birleşik zamanlı fiiller, iki kip eki alır.

Türkçede 3 tür birleşik zaman vardır.: hikaye(di) - rivayet(miş) - şart(sa)

- Bir bir devriliyordu koca çınarlar.
- Herkese güler yüzlü olmayı öğütlerdi.
- Sık sık burnu kanarmış.
- Sen aşka inanmazsan hiç kimse inanmaz.

Örnek

“Altın rengi gözleri bir semaverdi

Ilık bir çay kokusu akardı saçlarından”

Sonbaharda yapraklar sararmış.

Anlam (Zaman) Kayması

- Nasreddin Hoca, bir gün komşusundan kazan ister.
- Sizi akşam sinemaya götürürüm.
- Sabahları bir fincan kahve içiyor.
- Bu işleri bugün bitireceksin.
- Adaya tekneyle gitmiş olacak.
- İstanbul'dayken evine hırsız giriyor.

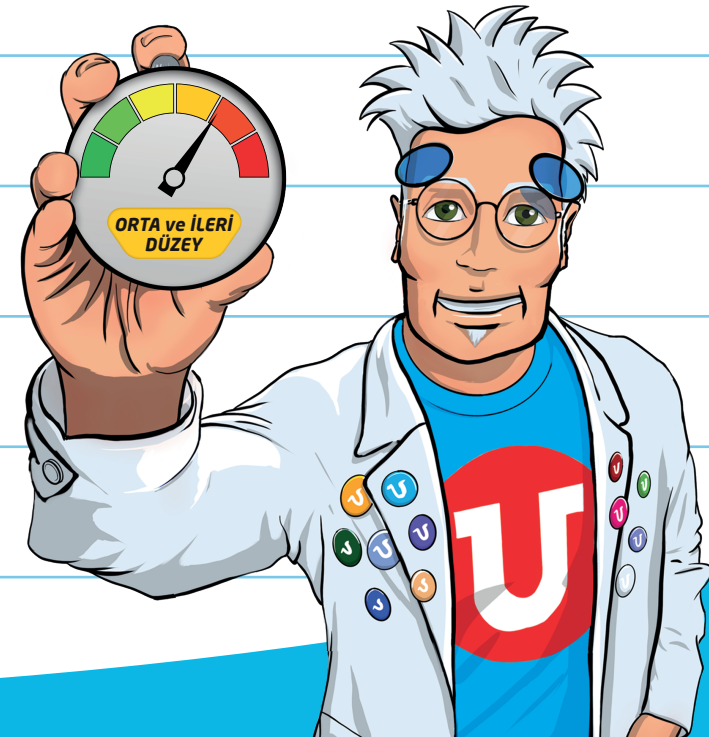

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Ek Fiil (Ek Eylem)

RAMAZAN EFE AY

EK FİİL (EK EYLEM)

Diğer adı “cevher” fiili. *“imek”*

Ek fiil, fiillerin aldığı kip eklerini (-di, -miş, -se...) aldığı için bir yönüyle fiildir.

Ancak fiiller bir eylem bildirip anlam taşıdıkları hâlde “imek” fiilinin anlamı yoktur. Bu yönüyle “imek” bir ek gibidir.

2 görevi vardır:

- Ad soylu sözcükleri (ad tamlaması, sıfat tamlaması, zamir vb.) yüklem yapar.
- Fiillerin birleşik zaman çekimlerini sağlar.

“mek” fiilinin 4 kipi vardır:

-di, -miş, -se, -geniş zaman

-di

- Uzun Recep bu köyde muhtardı.
- En etkileyici yanı, masmavi gözleriydi.
- Elinde taşıdığı paket, düğün hediyesiydi.
- Bende duvağı açılmamış acılar vardı.

-miş

- Söylediği her şey yalanmış.
- Masanın üstündeki pahalı telefon onunmuş.

Ek Fiilin Koşul Kipi

Ek fiilin koşul kipi ad soylu sözcükleri yüklem yapamaz.

- Bakkal açıksa iki ekmek al.
- Öğrenciyseniz biletler ucuzdur.

Ek fiilin geniş zamanı

yalnız - ım / yalnız - sın / yalnız - (dır) / yalnız - ız / yalnız - sınız / yalnız - dırlar

Ek eylemin geniş zaman 3. tekil kişi eki bazen düşer.

- Bizim ev okula uzak(**tır**).
- Bir hayal dünyasının ortasında(**dır**) ümitlerim.
- Ben neredeysem yalnızlığın başkenti orasıdır.
- Sevmeye muhtacım.
- Sensin beni hayata bağlayan.

Nerede benim avukat-ım?

Ben avukat-ım.

UZMAN!

→ Ak akçe kara gün içindir.

→ Hayat, herkes sustuğunda kulaklarımızı yırtan bir çocuk ağlamasıydı.

Ek fiil, fiillerin birleşik zamanlı çekimlerini sağlar.

“Sarışın bir kurda benziyordu
Ve mavi gözleri çakmak çakmaktı.” } Ek fiilin iki görevine örnek vardır.

“Hafız’ın kabri olan bahçede bir gül varmış
Yeniden her gün açarmış kanayan rengiyle” } Ek fiilin iki görevine örnek vardır.
Yapraklar sonbaharda sarardı.

UZMAN!

İki durum arasında seçenek bildiren “değil” ek eylem olmaz.

- Denemenin birincisi bu sefer Ahmet değil.
- Soğuk içecekleri değil de sıcacık çayı isteyeceklerini düşünüyorum.

“ken”

→ Ek eylemin bağ-fiilidir.

→ Bu ek hem isimlere hem de çekimli fiillere gelir.

Üsküdar'a giderken aldı da bir yağmur.

Yol yakınken dönelim eve.

Bildirme Eki

Toplantı bitmiştir, hepinize teşekkür ederiz.

Bizimkiler çoktan stada varmıştır.

Yatan aslandan, gezen tilki iyidir.

→ Yemeğini yine herkesten önce bitirdi.

3.ÜNİTE

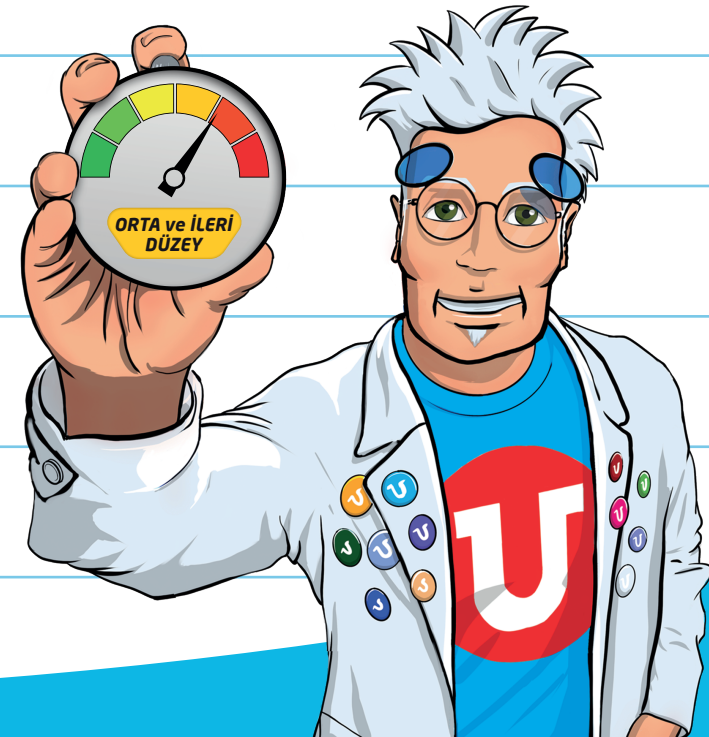

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Yapı Bakımından Fiiller

RAMAZAN EFE AY

YAPI BAKIMINDAN FİİLLER

→ Basit Fiil

Yapım eki almaz.

yürü - yor - sun

Kip ve şahıs eklerini alır.

bil - ecek - miş - sin

→ Türemiş Fiil

Yapım eki alır.

Toplantıya başladık.

Saçı ağardı.

Tarla kuşu toprağı eşelerdi.

Yağmurdan sonra ucsuz bucaksız kokuyorsun.

→ Birleşik Fiil

1- İsim + yardımcı eylem

2- Kurallı birleşik fiil

3- Anlamca kaynaşmış birleşik fiil

1- İsim + Yardımcı Eylem

Bir yardımcı eylemle ondan önce gelen ad soylu bir sözcükten oluşur.

Yardımcı eylem olarak: etmek / olmak / eylemek / kılmak

İsim + Yardımcı Eylem → *İsim* + etmek / olmak / eylemek / kılmak
Birleşik Fiil

- Geç fark ettim taşın sert olduğunu.
- Herkese iyilik ettin, yıllarca sabrettin o seni affetti mi?
- Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta.
- Soğukta uzun süre kalınca hasta olmuş.

Dikkat!

Yardımcı eylemler tek başına bir işi karşılayacak biçimde kullanılabilir. ~~Yardımcı eylem~~

Bu araba bu kadar etmez. / Meyveler bu yıl erken oldu.

2- Kurallı Birleşik Fiil

fiil + ebil → yeterlilik fiili

fiil + iver → tezlik fiili

fiil + eyaz → yaklaşma fiili

fiil + (edur, egel, ekal) → sürerlik fiili

Örnek

- Bakakaldım giden geminin ardından.
- Sen gidedur, ben birazdan gelirim
- Merdivenden kayınca kolum kırılazdı.

Örnek

- Bir dikişte bir litre ayran içebilirim.
- Otoparkta yer olabilir. (ihtimal)
- Cennette de avutamam gönlümü.
- Ben sana mecburum, bilemezsin.
- Giderken arabasının kapısını açıverdi.
Gece yarısı bir atlı çıkageldi.

3- Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiil

Deyim gördüğün yerde (eğer isim değilse, ateş pahası gibi) anlamca kaynaşmış birleşik fiil vardır.

Ad soylu sözcüklerle bir eylemin anlamca kaynaşmasıyla da oluşur.

→ Bundan sonra o ayağını denk alsın.

→ Öğretmen burnundan soluyordu.

★ vazgeçmek, başvurmak, öngörmek, elvermek, alıkoymak, varsaymak

Anlamca kaynaşmış birleşik fiil

3.ÜNİTE

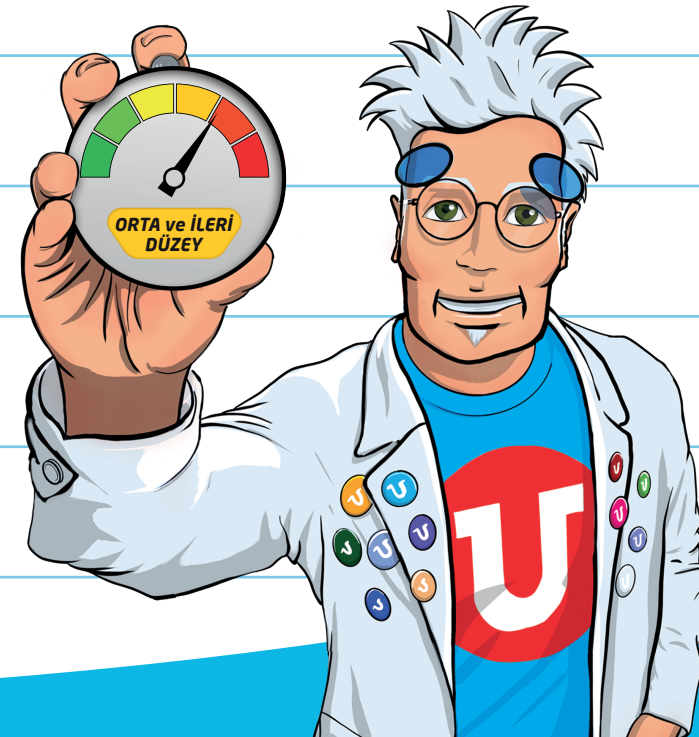

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Çatı Bakımından Fiiller

RAMAZAN EFE AY

FIİLDE ÇATI

Yüklemi fiil olmayan cümlelerde çatı aranmaz.

→ En sevdiğim meyve muzdur.

→ Dün akşam toplantıya katılmış.

Nesnesine (Nesne-Yüklem İlişkisine) Göre Cümleler

Geçişli: Nesne alabilen, "onu" ile okunabilen fiillerdir.

Geçişsiz: Nesne alamayan "onu" ile okunamayan fiillerdir.

Örnek

- Kalbe muhabbette buldum ilacı.
- Dönüyorlar acı bir bozgundan.
- Köşedeki masaya oturdu.
- Sınıfa yeni gelen kıza göz koydu.

Dikkat!

Bizim araba, kamyonu geçti.

Mehter takımı, evin önünden geçti.

Ettirgen:

Geçişli bir fiili “t, r, dir” (fiilden fiil yapım eki) eklerinden birini alarak tekrar geçişli yapma.

Ettirgen fiilde özne “*işi başkasına yaptırır*” anlamı vardır.

Oldurgan:

Geçişsiz bir fiili “t, r, dir” (fiilden fiil yapım eki) eklerinden birini alarak geçişli duruma getirme.

Oldurgan fiilde özne “*işi kendisi*” yapar.

Dikkat!

Ettirgen, oldurgan sorulduğunda önce fiile bak, “t, r, dir” eklerinden biri yoksa ettirgen de oldurgan da olamaz.

oku-t
duy-ur
sil-dir

ağla-t
öl-dür
piş-ir

Örnek

- Adam cebindeki her şeyi masanın üstüne çıkardı.
- Selami konserlere gelenleri coşturdu.
- Sınıftaki öğrencilere şarkı da söyletirdim.
- ★ Adam evde oturmaktan iyice delirdi.

Dikkat!

Dilimizde az sayıda fiil oldurgan yapılırken fiil kökü değişikliğe uğrar.

Gel-tir > getirmek

Kalk-dır > kaldırmak

Öznesine (özne-yüklem ilişkisine) Göre Cümleler:

Etken

Edilgen

Dönüşlü

İsteş

Etken Fiil:

Gerçek öznesi vardır.

Gizli özne de gerçek özne kabul edilir.

- Babası geçen hafta Muğla'dan dönmüş.
- Herkes kendi çukurunu doldurur.
- Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.
- ★ Kar yağıyor.

Edilgen Fiil:

Özne işi yapan değil, işten etkilenendir.

Sözde özne vardır.

Fiilden önce “başkası tarafından” getirilebilir.

★ Bir fiilin edilgen olabilmesi için mutlaka “l” veya “n” (f.f.y.eki) eklerinden birini alması gerekmektedir.

Ali camı kırdı.

Cam kırıldı.

Örnek

- Yönetmen, oyun başlamadan sahnede görüldü.
- Öğrenci matematik dersinde dışarı atıldı.
- En güzel halılar dokunur Kayseri'de.
- Karikatür, iletişim gücünün yüksekliği nedeniyle sevilir.
- ★ Caddedeki trafik akşamüstü düzeldi.

Dikkat!

- Karar mahkeme tarafından alındı.
- Şiddetli rüzgârın etkisiyle camlar kırıldı.

Dikkat!

Geçişsiz fiil, edilgen çatılı duruma geldiğinde bu cümlelerde özne de sözde özne de yoktur.

- Çimlere basılmaz.

Dönüşlü Fiil:

- Özne işi kendisi yapar ve yaptığı işten yine kendisi etkilenir.
- Dönüşlü fiilin kullanıldığı cümlede mutlaka gerçek özne vardır.
- Dönüşlü fiillerde “*kendi kendine*” yapma anlamı vardır.

Örnek

- Bardaklar kurulandı.
- Sermet, bir havlu alıp kurulandı.
- Yolların kenarına ağaçlar dikildi.
- İçeri girerken görevli karşımıza dikildi.

- Yönetmen sahneye çıkmadan önce hazırlandı.
- Çocuk yatağından kalkarak dedesine sıkı sıkı sarılmıştı.
- Arkadaşlarıma karşı kırıcı söz söylemekten kaçınıyorum.
- Çok istemelerine rağmen onlar yardım gecesine katılamadı.

İsteş Fiil:

Birden çok öznesi olan fiil değil, birden çok özneyi gerektiren fiildir.

Gerçek özne vardır.

“Karşılıklı” ya da “birlikte yapılma” anlamı vardır.

“-ş, -ış, -iş, -uş, -üş, -leş” eklerinden birini alır.

Yönetmen, oyun öncesi ışıkçıyla görüştü.

Bir taksiyle minibüs caddenin köşesinde çarpıştı.

Köpeği gören çocuklar kaçıştı.

Kuşlar dallarda ne güzel ötüşüyor.

Haberleşmek, tokalaşmak, yüzleşmek, iddialaşmak, sözleşmek ... -leş eki ile

Dikkat!

“ş” ekini almadığı hâlde tek bir özne tarafından yapılamayan fiillere “anlamca işteş” denir.

→ Savaş, barış, yarış, güreş vb.

Dikkat!

“ş” ekini almış her fiil işteş değildir.

→ Tırtıllar kelebeğe dönüştü.

→ Çocuklar koşarak öğretmenlerine yetişti.

SORU

- I. Düşlediğimiz bir dünya oluşturmak, bu karmaşık düzende oldukça zordur.
- II. Fields Madalyası, dört yılda bir gerçekleşen uluslararası bir kongrede verilmektedir.
- III. Bir aşktan diğerine hangi vasıta ile kaç saatte gidilir?
- IV. Şoför, öğrencileri her zaman evlerinin önünde indirirdi.
- V. Rastlamıştım duvarda şair bir arkadaş.

Numaralı cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerin hangisinde bir yanlışlık söz konusudur?

- A) I. cümlenin fiilinde çatı özelliği aranmaz.
- B) II. cümlede edilgen çatılı fiil kullanılmıştır.
- C) III. cümlede gerçek özne de sözde özne de yoktur.
- D) IV. cümlede ettirgen fiil örneklenmiştir.
- E) V. cümlede nesne alamayan fiile yer verilmiştir.

3.ÜNİTE

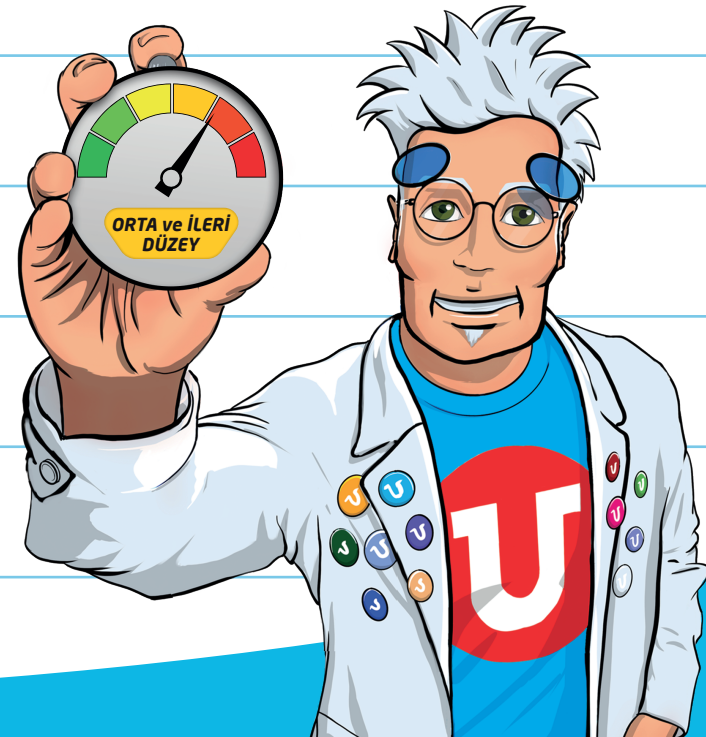

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Fiilimsi (Eylemsi)

RAMAZAN EFE AY

FIİLİMSİLER

Fiilimsi ne demektir?

Geldi

FIİL

Gelen

FIİLİMSİ

Ortak Özellikler:

1. Fiilimsiler, fiilden türeyip hareket bildirir.
2. Fiiller gibi olumsuz yapıdır.

Farklı Özellikler:

1. Fiilimsiler çekimlenemez, fiilimsiler çekimli fiil değildir.
2. Fiilimsiler, cümlede isim, sıfat ve zarf göreviyle kullanılabilir.

Fiilimsiler, fiilden isim yapım ekidir.

Bir sözcüğün fiilimsi olabilmesi için mutlaka fiilimsi eklerinden birini alması gerekir.

İsim-Fiil (Ad-Eylem)

ma-y-ıŝ-mak

Dikkat!

İsim fiil aynı zamanda'dır.

Sıfat-Fiil (Ortaç)

an-ası-mez-ar-dik-ecek-miş

Bağ-Fiil (Zarf-fiil, Ulaç)

Kenyalı maden dağında

İnce ip arak dıkça

Asiye güle güle durmaksızın koştu.

UZMAN: ayrıca diye, geçe, kala sözcüklerinde de bağ-fiil

İsim-Fiil (Ad-Eylem)

ma-y-ış-mak

→ Ağlamak yakışmıyor o güzel gözlerine.

→ “Bir çocuğun gülüşüdür mutluluk.

Ya da bir kedinin kuyruğunu kovalaması.

→ Evin büyüklerinden biri oturması için ona yer gösterdi.

★ İsim-fiiller, isimlerin aldığı hâl, iyelik ve çoğul eklerini alabilir.

→ Onun da şarkı söyle - me - s - i - n - i istiyoruz.

Kilittaşı Bilgi:

Benzer eklerle karıştırma, aman haa!

- *Gazeteyi şimdi okuma, sonra okursun.*
- *Okuma saatini dört gözle bekliyoruz.*

Kilittaşı Bilgi:

- ★ *İsim-fiil ekini alan sözcükler, bazen kalıcı ad olabilir.*
- *Adamın çocuğu dövmesine çok kızdık.*
Çocuğun dövmesi herkesin dikkatini çekiyordu.
- *Birine danışması gerekiyor.*
Bu iş yerinin danışması nerede?
- *Canım yemek yemek istemiyor.*

Sıfat-Fiil (Ortaç)

an - ası - mez - ar - dik - ecek - miş

Sıfat fiilin 2 görevi vardır: 1.si> Sıfat görevinde kullanılır.

2.si> Adlaşmış sıfat-fiil görevinde kullanılır.

Benzer eklerle karıştıрма!

→ Gideceğim bu şehirden artık.

Gideceğim herkes tarafından biliniyor.

→ Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?

→ Atamızın açtığı yoldan gidiyoruz.

→ Herkes sevdiğine kaybeder.

★ Sıfat-fiil ekini alan sözcükler, bazen kalıcı ad olabilir.

→ Her yazar, kendinden söz eder.

→ Adam, kendi geçmişini hatırlamıyordu.

Bağ-Fiil (Zarf-Fiil, Ulaç)

→ Kenyalı maden dağında

İnce ip arak dıkça

Asiye güle güle durmaksızın koştu.

Zarf-fiil; fiile ve fiilimsiye sorulan **nasıl** ve **ne zaman** sorularına cevap veren fiil soylu sözcüklerdir.

Kilittaşı Bilgi:

Bağ-fiilden sonra herhangi bir ek gelmez.

★ Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yiyin.

Örnek

- Zil çalınca koşarak dışarı çıktı.
- Seni andıkça gözlerim dumanlanır.
- Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.

Dikkat!

- Arkadaşlarla görüşmeden bir şey diyemem.

Bugünkü görüşmeden ne sonuç çıkacak?

★ “*diğında, diğinde*” bağ-fiil eki ile sıfat-fiil eki “*dığı, diği*” karıştırılmamalıdır.

★ Şiir yazdığıında dünyayı unuttur.

Onun yazdığıında ilginç bilgiler var.

→ Ağlaya ağlaya döndüm eve.

→ Bulutlar ağlıyor güneş gitti diye.

“ken”

★ Kendinden önce mutlaka fiil çekim eki kullanılmalıdır.

→ Konuşurken gözlerimin içine bakardı.

★ Yol yakırken dönelim.

Yan cümle sayısı sorulduğunda yüklem dışındaki fiilimsiler sayılır.

→ TV'ye ayırdığınız vakti sınırlayıp kitap okumaya vakit ayırırsınız.

Yan cümlenin görevi nasıl bulunur?

→ Havalaların düzelmesini dört gözle bekliyorlarmış.

SORU

I. Altıyı on geçe havalimanına giriş yapmıştım.

II. Matematik kitabını beraber inceleyelim diye bana teklifte bulundu.

III. Dondurmasını elinden kapınca arkadaşına bağırmaya başladı.

IV. İnsanlara merhamet etmeyene Allah merhamet etmez.

V. Zamanı geldiğinde sorulması gereken hesabı sormak, kişiyi manen rahatlatacaktır.

Numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi **yanlıştır**?

A) I. cümlede zaman zarfı göreviyle kullanılan zarf – fiil grubu vardır.

B) II. cümlede çekimli fiil ve fiilimsi kullanılmıştır.

C) III. cümlede fiilimsinin kalıplaşarak isim olmasına ve ad – eyleme örnek vardır.

D) IV. cümlede haber kipiyle çekimlenmiş eylem vardır ama adlaşmış sıfat – fiil yoktur.

E) V. cümlede ad – eylem grubunun içinde farklı türde fiilimsiler yer almıştır.

4.ÜNİTE

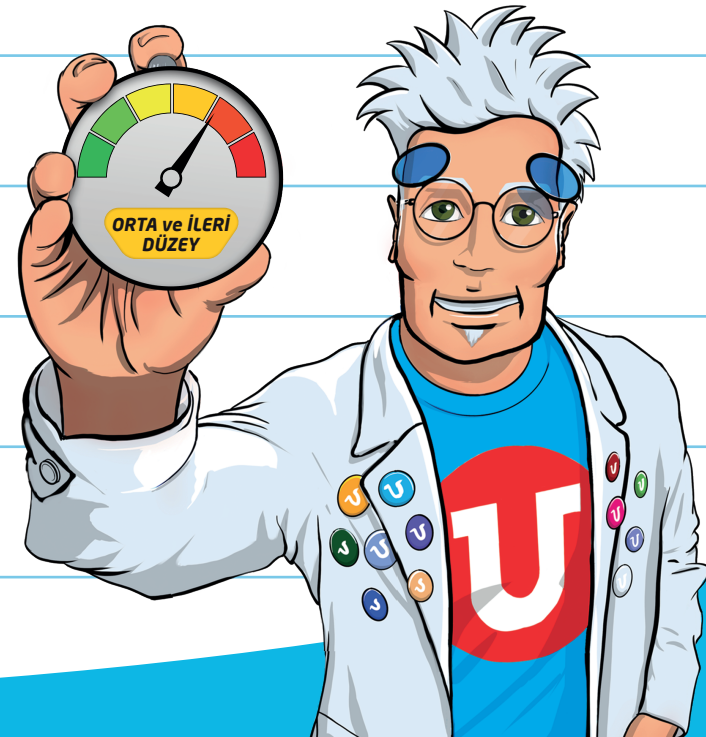

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Cümlelerin Öğeleri

RAMAZAN EFE AY

CÜMLENİN ÖGELERİ

YÜKLEM

Y - Ö - N - T sıralamasından taviz vermeyin!

- Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden.
- Sağanak altında gülenle ağlayan fark edilmez.
- Bu çocuk ele avuca sığmıyordu.
- Bu araba bizim değil.
- Bizi buraya getiren rüzgârın çağrısıydı.
- Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
- Ciddi, çalışkan, yuvasına düşkün bir adamdı.

Özne

Yüklemin bildirdiği işi yapar.

★ Yüklemden sonra mutlaka ilk önce özne bulunmalıdır.

→ Çocuğu, yeni yeni yürüyordu.

Çocuğu pek nazlı yetiştirmişti.

→ Su gibi akardı adın dillerde.

→ Gece bülbül ağaran vakte kadar ağlarmış.

→ Onu görünce ilkbaharın leylak kokuları sarıyor etrafımı.

→ Kitapların da galipleri ve mağlupları vardır.

→ Edebî türleri birbirine benzeyen birbirinden ayrılan yönlerini belirlemek zordur.

→ Sevmiyorum suyunda yıkanmış rüzgârı.

Nesne(Düz Tümleç)

Öznenin yaptığı işten etkilenen sözcüklere “nesne” denir.

Nesne, geçişli fiillerde olur.

Belirtili Nesne: Yükleme soruları “neyi, kimi” sorularına cevap verir. “i hâl” ekini alır.

Belirtisiz Nesne: Yükleme sorulan “ne” sorusuna cevap verir.

- Sınav konularının değişmesi hepimizi ilgilendirir.
- Huzurevinde yaşlıları ziyaret ettik.
- O gün anlamalıydım bu ilişkinin yazgısını, takvim tutmazlığını.
- Her kitaplık bir cezaevi kapatır.
- Ona “Sana güvenimin tam olduğunu bil”. dedim.

Dolaylı Tümleç (Yer Tamlayıcısı)

Yüklemin yöneldiği, bulunduğu, çıktığı yeri gösteren ögedir.

★ Bir sözcüğün dolaylı tümleç olabilmesi için mutlaka “e, de, den” hâl eklerinden birini alması gerekir ama bu eklerden birini almış her sözcük dolaylı tümleç olmak zorunda değildir.

★ “neden” sorusu, bir durumun sebebini bulmak için (niçin) kullanılıyorsa zarf tümleci olur.

→ Zaman, nankör bir arkadaşdır insana.

→ Bir selam geldi bana o nazlı güzelden.

→ 1960’lı yıllarda romanlarda toplumsal kaygılar işlenmişti.

- Arkadaşım heyecandan konuşamadı.
- Ali Bey, Mehpeyker'e Çamlıca'da ilk görüşte âşık olur.
- Arabayı ileriye / ileri al.
- ★ Bu elbise Naciye'ye ninesinden kalmış.

Zarf Tümleci

Yüklemnin anlamını,

durum (nasıl) zaman (ne zaman) miktar (ne kadar) yön (nereye?)

ve soru yoluyla sınırlayan, tamamlayan sözcüklerdir.

- Gece bülbül ağaran vakte kadar ağlarmış.
- Dün gece epeyce düşündüm Sena'yı.
- 45 yaşındaki kadın korku dolu gözlerle içeri girdi.

Edat Tümleci

Ne ile, kiminle

ne için, kim için

neye göre, kime göre

sorularına cevap verir.

- Akşamüzeri Melek'le eşeğe binerek dağa çıktık.
- Bu evi çocuklarım için aldım.
- Yapılandırıcı dil yaklaşımına göre, dinleme, gelişimsel ve etkileşimsel bir süreçtir.

★ *ile edatını alam sözcük durum bildirise zarf tümleci olur:*

Eşyaları güçlükle arabanın bagajına sığdırabildik.

*Cümlenin ögeleri bulunurken **cümle dışı unsurlara** dikkat edilmelidir.*

→ *Ey yârenler aşk bir güneşe benzer.*

→ *Eyvah, öğretmen geliyor.*

→ *Olanları ne var ki size anlatamam.*

Soru cümleleri değişik ögeleri bulundurmaya yöneliktir.

Sorulara verilecek cevaplar hangi ögeyi oluşturuyorsa soru cümlesi onu buldurmaya yöneliktir.

→ Dün sınıfta ağlayan kimmiş?

→ Sizi bu kadar ne korkuttu?

→ Tarlalara bu sene ne ekelim?

“mi” edatıyla oluşturulan soru cümlelerinde mi hangi ögeden sonra gelmişse soru o ögeyi buldurmaya yöneliktir.

→ Bu soruyu bana mı soruyorsun?

→ Okula güvenlik görevlisi alınacak mıydı?

Cümle Vurgusu

★ Cümlelerin en önemli ögesi **yüklem**dir.

- Dedem her gece gitar çalardı.
- Arkadaşlarım hep burada bekler beni.
- Geldi yolunu gözlediğim yâr.
- Sanatçı, toplumun aynasıdır.
- Öğretmen ödevi dün mü vermiş?

Ara Söz - Ara Cümle

- Türkçeyi, en sevdiği dersi, hiç kaçırmazdı.
- Komşumuzun kızı -sen de bilirsin- kocaya kaçtı.

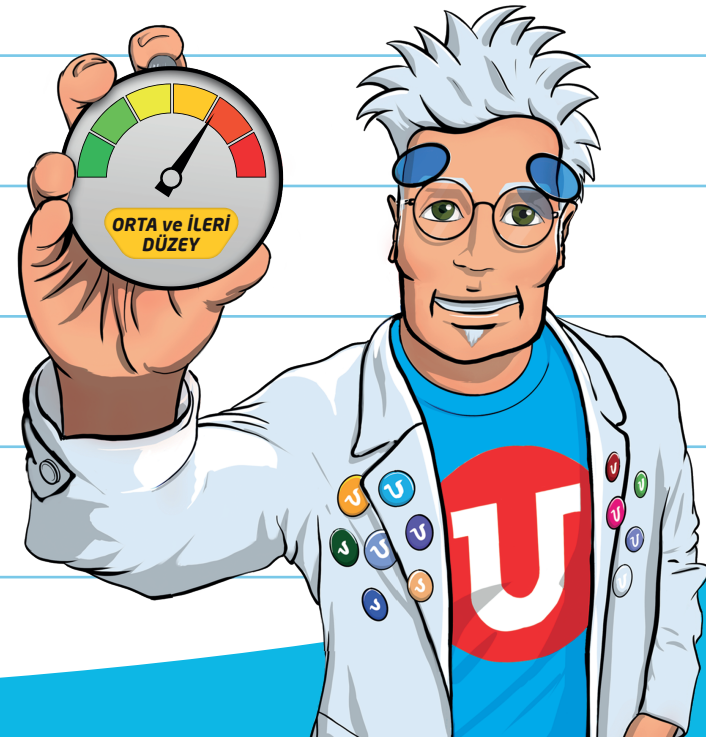

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Cümle Türleri

RAMAZAN EFE AY

CÜMLE TÜRLERİ

Cümle çeşitlerinden söz edildiğinde hemen cümlenin **yüklemine** bakılmalıdır.

Aşağıdaki cümlelerden hangisi **yüklemine göre** diğerlerinden farklıdır?

Yüklemine göre > İsim cümlesi (yok, değil)

Fiil cümlesi (me, mez)

Aşağıdaki cümlelerden hangisi **öğelerinin sıralanışı** bakımından diğerlerinden farklıdır?

Öge dizilişine göre > Kurallı (düz) cümle

Devrik cümle

Eksiltili cümle

Aşağıdaki cümlelerden hangisi *anlamına göre* diğerlerinden farklıdır?

Anlamlarına göre > Olumlu cümle

Olumsuz cümle

Aşağıdaki cümlelerden hangisi *yapısı bakımından* diğerlerinden farklıdır?

Yapısına göre > Basit cümle

Birleşik cümle

Sıralı cümle

Bağlı cümle

Yüklemine (Yüklemin türüne) göre:

- *Hayat, geç kalanları hiç affetmez.*
- *“Körfezindeki dalgın suya bak, göreceksin
Geçmiş gecelerden biri durmakta derinde.”*
- *Gönül kimi severse güzel odur.*
- *Köşede kar içinde can veren çocuklar var.*
- ★ *Tek amacı üniversiteyi kazanmaktı.*

Öge Dizilişine Göre:

- Akasya ağacının dallarına kuşlar konardı.
- Geceleyin bir ses böler uykumu.
- Hatalarınızdan ders almanız, çok erdemli davranış bence.
- Her tarafta renk renk çiçekler, meleşen kuzular...

Anlamlarına Göre:

Bir eylemin *yapıldığını, yapılabileceğini, bir varlığın bulunduğunu* ifade eden cümleler olumludur.

- Küçük kız amansız hastalıktan öldü.
- Mutluluk düşünecek hâlim yok.
- Sevimli değilmiş anlattıkları gibi.

Biçimce olumsuz anlamca olumlu:

- Oraya gitmeyi istemiyor değilim.
- Bu dükkânda yok yok.
- Ben seni hiç sevmez miyim?

Biçimce olumlu anlamca olumsuz:

- Ne aklını beğenmeyeni gördüm ne talihini beğeneni.
- Buralarda market ne gezer.
- Bu sözleri ben mi sarfetmişim?
- Bu ortamda gel de çalış.

Yapı Bakımından Cümleler:

Yapı bakımından gruplandırılırken cümledeki **yüklem sayısına** bakılır.

Basit ve birleşik cümlede **tek** yüklem olurken

sıralı ve bağlı cümlede en az **iki** yüklem olur.

Basit cümlede tek yüklem vardır. Yüklem **dışında** fiilimsi, aktarma sözler, şart eki bulunmaz.

- İyi bir oyunun son söze ihtiyacı yoktur.
- Bir kış günü sabahında, emekli orman memuru ve iki oğlu, evlerinden atlarıyla şehre doğru yola çıktı.
- Tek isteği, tüm dünyayı gezmekti.

Birleşik cümlede tek yüklem vardır.

Girişik birleşik cümle

Yüklem dışında *fiilimsi ya da fiilimsiler*

Şart birleşik cümle

Yüklem dışında *şart kipiyle çekimlenmiş sözcük*

İç içe birleşik (kaynaşık) cümle

Yüklem dışında *aktarma söz*

- *Acele yürüyen yolda kalır.*
- *Akrabanın akrabaya ettiğini akrep etmez.*
- *Samimiyetine inanırsa bağışlar onu.*
- *Aragon: "Mutlu aşk yoktur." der.*

Sıralı Cümle:

Sıralı cümleler **virgül** ya da noktalı **virgülle** birbirine bağlanır.

Sıralı cümleyi oluşturan cümleler ortak öge kullanırsa **bağımlı** sıralı cümle

Sıralı cümleyi oluşturan cümleler ortak öge kullanmazsa **bağımsız** sıralı cümle

→ İnsanlar, günümüzde sevgiyi çöpe attılar; nefreti kucakladılar.

→ Ev alma, komşu al.

→ Siz kendinize inanın, başkaları da size inanacaktır.

★ Borçlu ölmez, benzi sararır.

Bağlı Cümle

Cümleler birbirine **bağlaçlarla** bağlanır.

- Vicdanı tertemizdi çünkü onu hiç kullanmamıştı.
- Kitaplarını gül resimleriyle süslemiş ama pek temiz tutmamış.

Ara Söz - Ara Cümle

- Türkçeyi, en sevdiği dersi, hiç kaçırmazdı.
- Komşumuzun kızı -sen de bilirsin- kocaya kaçtı.

- “Acele giden ecele gider.” atasözünde adlaşmış sıfat-fiil vardır.
- “Adamak kolay, ödemek güçtür.” atasözü bağımlı sıralı cümledir.
- “Ak gün ağartır, kara gün karartır.” atasözü, cümleleri özne ve yüklemden meydana gelen bağımsız sıralı cümledir.
- “Bal tutan parmağını yalar.” atasözü özne, nesne ve yüklemden oluşan etken çatılı bir cümledir.
- “Dereyi görmeden paçayı sıvama.” atasözü içinde zarf-fiil bulunan olumsuz bir cümledir.

Yukarıdaki atasözleriyle ilgili belirtilenlerden kaçısı **yanlıştır**?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

S.ÜNİTE

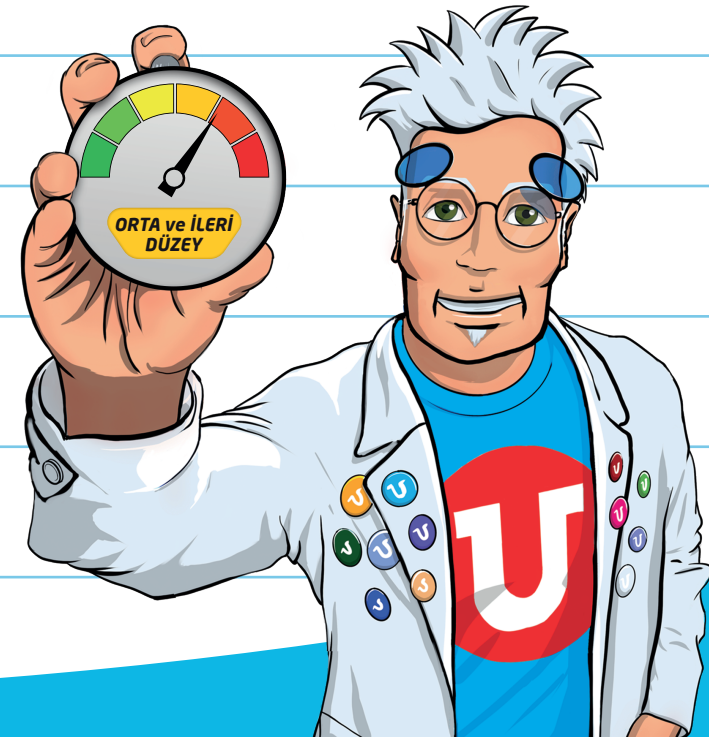

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Ses Bilgisi

RAMAZAN EFE AY

SES BİLGİSİ

Büyük Ünlü (Kalınlık-İncelik) Uyumu:

İnce örgü *inceden sonra ince*

Öğretmen

Kalın odun *kalından sonra kalın*

Kolaylık

Koşarken Bazı ekler, sözcüklere geldiğinde büyük ünlü uyumunu bozar.

Kardeş Türkçe olduğu hâlde geçirdiği değişikliklerle büyük ünlü uyumuna uymaz.

Küçük Ünlü (Düzlük-Yuvarlaklık) Uyumu:

BALIKESİR → BALIKESİR

Düz ünlülerden sonra düz ünlü Kalemlik

o, ö, u, ü → u, ü, a, e Boşlukta

Türkçede ilk hece dışında o, ö olmaz. Doktor

Ünsüz Benzeşmesi (Sertleşmesi)

F, S, T, K, Ç, Ş, H, P c, d, g
↓ ↓ ↓
ç t k

Dikkat!

Benzeşme eklerde olur.

Çiçek - çiden

Bak - tı

Yavaş - ça

Sinop'tan

Seçtiği

Etki

- Tabiplerde ilaç yoktur yarama.
- Sevgilin bitkin kalmalı öpülmekten.
- 21.45'te
- 9'da

Ünsüz Yumuşaması (Değişimi)

p	b
ç + ünlüyle başlayan ek	c
t	d
k	g, ğ

Kitabı / oruca / kazancımız / dördüncü / geciken / gidip / edeeceğim

Dikkat!

saat-i blok-u millet-i hukuk-u evrak-ı kaseti- (ünsüz yumuşamasına aykırılık)

Dikkat!

- Ağlama geçen zamanın ardından.
- Saçı erkenden ağardı.
- Bir yudum su içmek için yüz adım attı.

Ünlü (Hece) Düşmesi:

Alın

omzu

sabır

Türetilirken

ayrım

benzer

beslemiş

devrim

sıyrık

yanlış

Birleşik sözcükte

nasıl

niçin

kahvaltı

böyle

birbiri

Dikkat!

Hatırında / umurunda / avucunda →

Dikkat!

Nesilden nesile → ~~nesilden~~ nesle / Omuz omuza → omuz omza

Dikkat!

Yorgunsa / Cemal Nadir, bu kayıpların en büyüğüdü.

Hangisi doğru?

nereden / ~~nerden~~

Ünsüz Düşmesi:

Küçük / ufak / minicik

- Vernelleyin yumuşacık olsun.
- Sağlıkla kalmak için evde kal Türkiye.
- Uçak hafif alçaldıktan sonra tekrar yükseldi.
- ★ Saçı seyreldi.

Küçük bir soru:

- “Mor menekşe boynun eğmiş
Yapracığı suya değmiş.”

Ünlü Türemesi

azıcık / biricik / gencecik / daracık

UZMAN!

gülücük } küçültme eki fiillere *gelmez*.
öpücük }

Dikkat!

~~bembeyaz~~
düpedüz
sapasağlam
yapayalnız

Bazı pekiştirmelerde ünlü
türemesi gerçekleşebilir.

Ünsüz Türemesi(İkizleşme):

Kökte olur.

af etmek → affetmek Akaryakız zammı

his etmek → hissetmek

hal olmak → hallolmak Ekmekten kaşık olur ama her yoğurdun hakkına değil.

şık → şikki Kanun teklifinin reddi için görüşüyorlar.

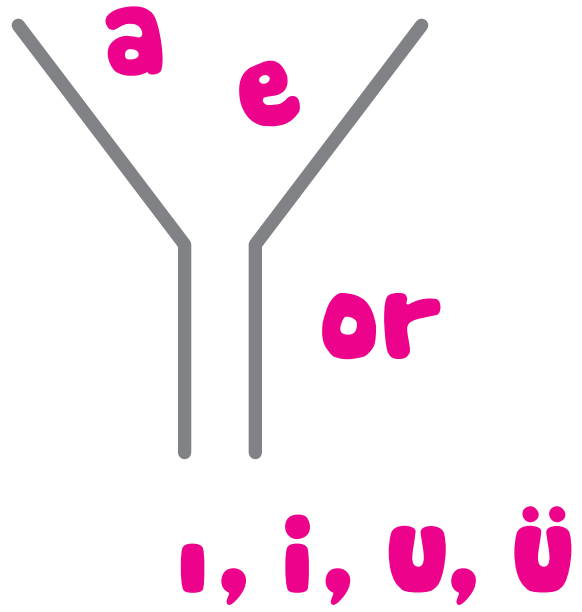
hat → hatti

Dikkat!

→ O, hissiz bir şekilde konuşmayı dinliyordu.

→ Akşamleyin derbi maçı izlemeye gitti.

Ünlü Daralması:

Fiilin sonunda “-a, -e” ünlüsü olacak.

“y” sesi, “demek, yemek fiillerini ve “ne” sözcüğünü daraltabilir.

Anlıyor

~~Yapıyor~~

Gözlüyor

~~Seviyor~~

Söylüyormuşçasına

Her söze ~~kaniyor~~.

Bakmıyor

Eli sürekli kaniyor.

diye / diyerek / yiyecek

Dün niye gelmedin?

UZMAN!

deyip, deyince daralmaz.

n-m Değişimi (Gerileyici Ünsüz Benzeşmesi):

pembe / tembel / saklambaç

~~sünbül~~ ~~çarşamba~~ ~~zanbak~~

Dikkat!

İstanbul

Safranbolu

özel isimlerde aranmaz.

Sonbahar,

Onbaşı

Birleşik sözcüklerde aranmaz.

Ünlü Değişimi (Kalınlaşması):

Sana bana kalmaz bu dünya.

Ulama:

- Yok artık yaralı kalbimde sevgiden eser.
- Gençlik, insana huzur verir.

Metatez (Göçüşme):

yalnız → yalnız

yanlış → yanlış

kibrit → kirbit

Kaynaştırma Harfleri:

Y, Ş, S, N

altışar yirmişer ~~beşer~~ yarımşar

→ Tarkan'ın kuzu - **s** - u

→ Masa - **n** - ın üstü

→ Oku - **y** - ucu söyle - **y** - ecek.

→ Ondan bunun hesabını soracağız.

Dikkat! "Su" sözcüğünden sonra kaynaştırma harfi olarak "y"

gölün su - **y** - u meyve su - **y** - u

UZMAN

Senin kitab - ın - ı çok beğendim.

O - n - un kitab - ı - n - ı - çok beğendim.

SORU

Küçük kız ilerledikçe kırmızı mavi ışıklar saçan spor ayakkabısı, Aysel'in dikkatini çekiyordu. Gözleri yerinden fırlıyordu âdeta. Anılar, ganimet için yanıp tutuşan ordunun uzaktan sökün etmesi gibi zihnine hücum etmişti.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

- A) Ünsüz yumuşaması vardır.
- B) Ünlü düşmesinin birden çok örneği vardır.
- C) Ünlü daralmasının sadece bir örneği vardır.
- D) Kaynaştırma ünsüzlerinden sadece "-s,-n" kullanılmıştır.
- E) Ünsüz yumuşamasına aykırı sözcük yoktur.

S.ÜNİTE

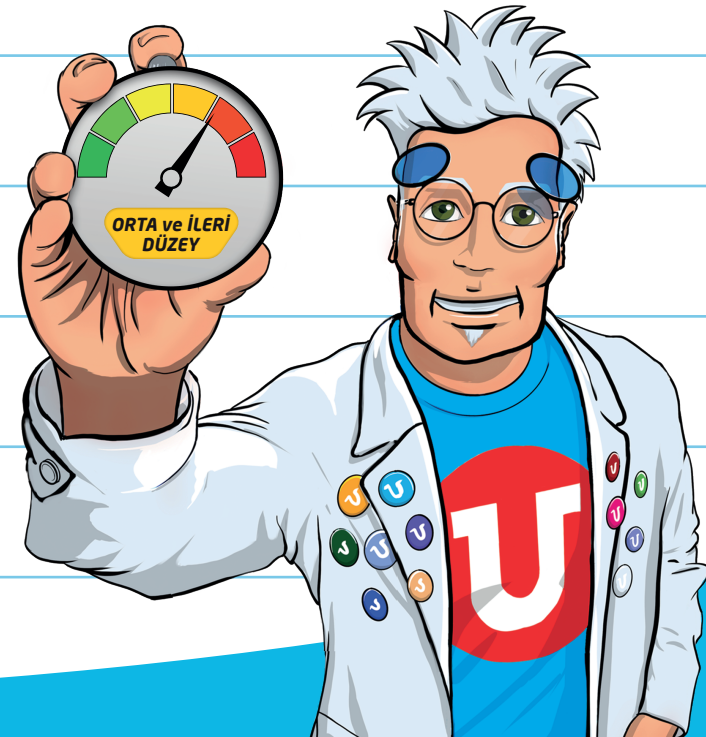

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Yazım Kuralları

RAMAZAN EFE AY

YAZIM KURALLARI

1- 5'er – beşer / 60'ar – altmışar

2- yorgundu –yorgun idi

3- 2009 Yılında – yılında

4- Senin yaptığın Donkişotluktan - donkişotluktan başka bir şey değil.

5- Türk, İngiliz; Hristiyanlık, Hristiyan; Hanefilik, Hanefi

→ Eski Mısır tanrıları eskiden dünyayı yönetti.

6- Geçen hafta Necmiye ablama - Ablama gittim.

7- Bunları Hakkı Bey - bey getirdi.

→ Uzak Doğu'dan gelen heyeti Vali - vali dün kabul etmiş.

8- Ay, Dünya'nın - dünyanın etrafındaki turunu kaç günde tamamlar?

→ Şu dünyada onun gibisini görmedim.

9- Uzaklardan geldik Hisar'a.

10- Ağrı Dağı - dağı Nil Nehri'nin - Nil nehrinin

Ankara ili - İli / Yarpuz köyü - Köyü

11- Taksim Meydanı – meydanı

Bağlar Caddesi – caddesi

12- Bilge Kağan anıtı - Anıtı / Alanya Kalesi

13- Almanya'nın batısı – Batısı daha gelişmiştir.

Bu mevsimde Doğu - doğu Karadeniz çok yağışlıdır.

Dikkat!

Biz Batı - batı medeniyetini çok fazla taklit ediyoruz.

14- Türk Dil Kurumu, Çankaya Lisesi, Bakanlar Kurulu

→ Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü'ne - Rektörlüğüne

15- Medeni Kanun - kanun / Türk Bayrağı Tüzüğü - tüzüğü

→ Bu yıl meclis - Meclis, yeni döneme erken başlayacak.

→ Hürriyet gazetesi - Gazetesi

16- Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar:

→ Kurtuluş Savaşı,

→ Lale Devri,

→ Tanzimat Dönemi'nde,

→ Yakın Çağ

17- Cumhuriyet Bayramı, Sevgililer Günü

18- 29 Mayıs 1453 Salı günü İstanbul fethedildi.

→ Dünyada Sevgililer Günü her yıl şubat'ta kutlanır.

19- Bir yılda üç yüz altmış beş - üçyüzaltmışbeş gün vardır.

20- TDK (ke'nin - ka'nın - nun),

→ TL (le'nin - nın)

→ KYK 'da / 'de

21- cm'yi, (santimetre'yi)

→ kg'dan

→ kr.un

22- "mi" kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır. "mi" kendinden sonraki eke bitişik yazılır.

→ Yarın tekne partisine geliyor musun?

→ Bu kitabı niçin okumuyorsunuz – oku muyorsunuz?

→ Bu şiirleri Suna'ya Abidin' mi – Abidin mi yazmış?

23- İpissiz bir yerde yapayalnız yaşıyordu o.

24- Hakikat er geç ortaya çıkacaktı.

- Gerçek anlamından uzaklaşarak ikileme özelliğini yitiren sözler bitişik yazılır:
- Altüst, birdenbire, oldubitti, dedikodu ...

25- “Et- , ol-” yardımcı eylemleriyle birleşirken ses düşmesine veya ses türemesine uğrayan sözcükler bitişik yazılır.

- Ret etmek - reddetmek
- terketmek - terk etmek
- hal etmek - halletmek
- farketmek - fark etmek
- hapis olmak - hapsolmak

26- Sonunda 3.tekil kişi iyelik eki olan özel ada, bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti

→ Boğaz Köprümüzün – Köprümüzün güzelliğı

27- Antalyalı – Antalya'lı

→ Fatih Sultan Mehmetler – Fatih Sultan Mehmet'ler Türkçede – Türkçe'de

28- Herhangi bir şey – Herhangi birşey

29- “Bir takım” yerine bazı getirebiliyorsan bitişik

→ Birtakım insanlar vurdumduymaz oluyor.

30- “Baş” sözcüğüyle oluşturulan sıfat tamlamaları bitişik

→ başyazar – baş yazar

31- kara yolu – karayolu

32- hafta içi – haftaışı

→ yurt dışı – yurtdışı

→ ardı sıra – ardisıra

33- Derialtı – deri altı

→ yeraltı suyu – yer altı suyu

34- Baęlař olan “de/da” ayrı yazılır.

Ayrı yazılan “de/da” hiçbir zaman , biçiminde yazılmaz.

- Testi kırılrsa da kulpu elde kalır.
- Konuyu sevmesek de öğretmeni dinlemiřtik.
- Peyami Safa da önemli bir romancıdır.
- Baş nereye giderse ayak da oraya gider.

**35- Fiillerden sonra gelen “ki” ve
yazılır.**

Özne görevli sözden sonra gelen “ki”

- Anladım ki hiç kimse sen değil.
- Görülüyor ki o, yazılarına renk katmamış.
- Nisan ki en sevdiğim aydır benim.
- Sanki, Oysaki, Mademki, Belki, a, Halbuki, Çünkü, e, Meğerki, İllaki

S.ÜNİTE

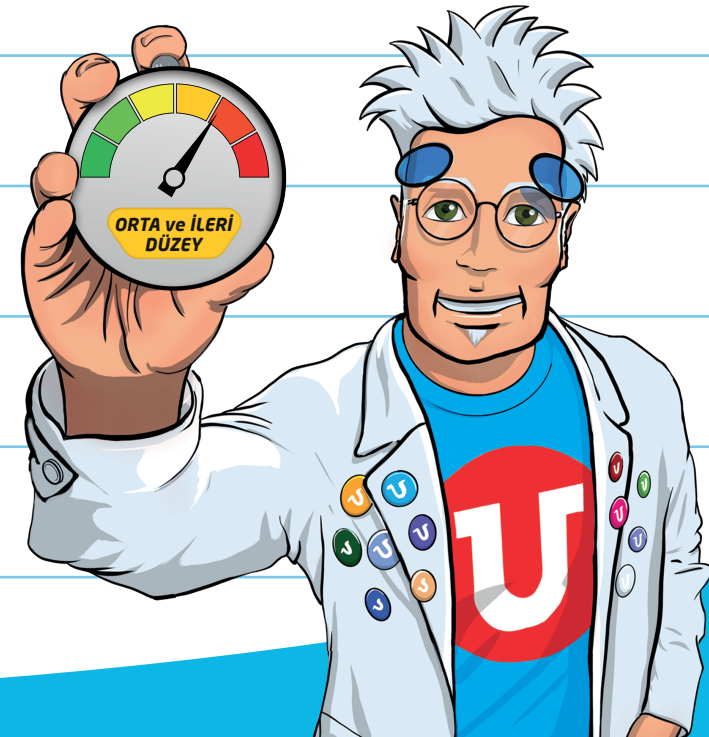

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Noktalama İşaretleri

RAMAZAN EFE AY

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Nokta(Bitirir)

Çatı, fiil cümlelerinde aranır(.)

Bulutlar uçuşuyor karşı dağlara doğru (,) uçlarında kızıl ışıklarla (.)

-Benimle yarın sinemaya gelir misin?

-Evet.

23.15 / 23:~~15~~

29.05.1453

Bizim ev okula uzak. (tır)

Virgöl(Ayırır)

- O gün caddelerde, sokaklarda, evlerde neşe vardı.
- Elif çalışkan, güler yüzlü, öz güveni yüksek bir öğrenciydi.
- Tansel ile Cansel, Bağcılar'da güzel bir hafta sonu geçirdi.
- Seni yarın ararım, dedi.
- Peki, senin istediğin olsun.
- Okuldan eve gelir, ders çalışırdı.
Sessizce içeri girdi; eldivenini, şapkasını çıkardı.
- Antalya'ya, doğduğum yere, her yıl giderim.
- Engelli, doktora ters ters baktı.

Virgölün Kullanılmadığı Yerler

- Ben aç yattım mı, kötü rüyalar görürüm.
- Hava iyi olursa, pikniğe gideriz.
- Mahallede kim çaresiz kalırsa, kimin işi bozulursa ona yardım ederdi.
- Ya bu deveyi gütmeli, ya bu diyardan gitmeli.
- Bu insanlara gel de, güven bu devirde.
- Roman kahramanlarının, neredeyse tümü mahallemizdeki insanlardı.
- Kimi şehirler mırıl, mırıldır sabahtan akşama kadar.
- Tiyatro oyununu izleyip, yemek yiyecekler.
- Zindana atılmış mahkûmlar gibi haykırarak, titreyerek kaçıştı.

Noktalı Virgöl (Gruplandırır)

- Sizinle gelirim; ama erken dönerim.
- Türkiye, İngiltere, Azerbaycan; Ankara, Londra, Bakü.
- Pencerenin kenarına oturur; kalabalık, hareketli sokağa bakardım.
- Yeni usul şiirimiz; zevksiz, köksüz, acemice görünüyordu.
- Türkçe; fizik, matematik ve kimyaya göre daha kolaydır.

İki Nokta(Açıklar, Örnekler)

- Unutulmaması gereken kural şudur: Erkekler çalışkan olmalıdır.
- Türkçede birçok fiil geçişsizdir: yürümek, oturmak, gelmek...
- Dünyada iki ünlü futbol kulübü vardır: Barcelona, Real Madrid.
- Ne diyor Mevlana: "İnsanların doğumlarına ağlayın."

Üç Nokta(Sürdürür)

- Akşam alacasının erittiği çirkin görüntüler arasında küçük evler...
- Ya sen, sen de gidersen...
- Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan...
- Kılavuzu karga olanın burnu 6... ton çıkmaz.

Ünlem İşareti(Duygulandırır)

- Eyvah (!) Çorabım kaçı (.)
- Of of (,) kömür gibi yanıyorum (!)
- Bu çocuktan zekâ fışkırıyor. (!)

Diğer Noktalama İşaretleri

- Necip Fazıl, şair için “fikir işçisi” ifadesini kullanır.
- Yakup Kadri'nin “Yaban”, ilk tezli romanımızdır.
- Yazarın “Aşkın Sonu” başlıklı yazısını mutlaka oku.

→ Moliere (Molyer), komedileri ile tanınır.

→ Goncagül – (Neşeli bir kahkaha atarak) Siz miydiniz?

→ A. H. Tanpınar (1901-1963) şiirlerinde imajı kullanılır.

09.30 – 10.30 arasında BJK – FB karşılaşmasını izleyeceğiz.

Yakup Kadri'nin (Karaosmanoğlu)

Edebiyat öğretmeni “Şiirler içinde ‘Han Duvarları’ gibisi var mı?” dedi.

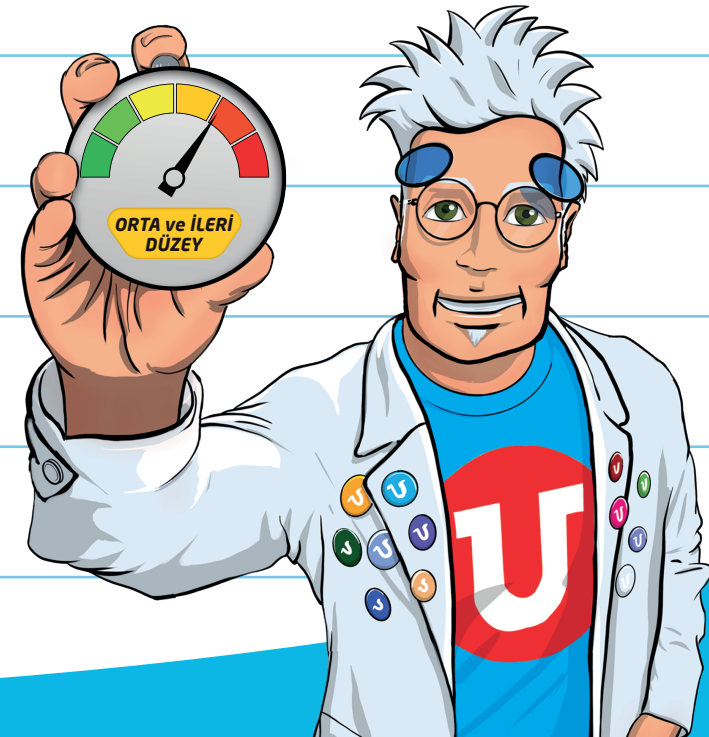

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

Anlamla İlgili Anlatım Bozuklukları (Bağdaşıklık)

RAMAZAN EFE AY

ANLATIM BOZUKLUĐU

Cümlenin Anlamıyla İlgili Bozukluklar

Bağdaşıklık

1. Gereksiz Sözcük Kullanılması

- Verilen vaatlerin hiçbirini yerine getirilmedi.
- Sınava girmek isteğinde olanlar gelmişti.
- Bu ülkenin ormanları kendi içinde ikiye ayrılır.
- İlk defa geçen hafta bazı yolsuzlukları fark ettik.
- Toplantıya en son katılan Okşan'mış.

- Sanki tüm yılın yorgunluğunu üzerinden atmış gibiydi.
- Kutuplarda hava sıcaklığı sıfırın altında eksi otuz derece civarındadır.
- Depodaki bulunan malların listesi çıkartılacak.
- GAP projesi güneydoğu halkının refah seviyesini yükseltti.
- İngilizcede, Fransızca, Farsça ve Almanca dillerinden geçmiş birçok sözcük vardır.
- Bu kitabı almamamın nedeni onun pahalı olmasındandır.

2. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

- Kavakları şu bayıra ekelim.
- Niye resim çektirdin ki?
- Uygur bir cezaevi istiyorlar.
- Atatürk büstünü hizmete açtılar.
- Ergenlik sorunlarla dolu bir geçiş süresidir.
- Yüksek dağlar, alçak suların bulunduğu körfeze iner.
- Suyun kaldırma kuvvetini icat eden Arşimed, sevilen biridir.

- Yokuşa gelince trenin hızı yavaşlar.
- Bir ailenin verdiği insanüstü bir çabanın öyküsüdür bu.
- Siz onu azımsıyorsunuz halbuki o, küçümsemeyecek sayıda soru çözdü.
- Maçın oynanacağı stadyumda gerekli önlemler alındı.
- Kaleci, dikkatsizliği yüzünden takımının yenilmesini sağladı.
- 17 Ağustos 1999 yılını hiç unutmayacağız.

3. Çelişen İfadelerin Kullanılması

- Çalışan öğrenciler kesinlikle sınavı kazanabilirler.
- Seninle aşağı yukarı tam on yıl önce tanıştık.
- 1981'li yıllarda üniversitenin son yılını okuyordum.

4. Deyim Yanlışlıkları

- Polisi gören hırsızın etekleri zil çaldı.
- Bu olay olunca müdür beyin kan tepesine sığradı.
- Kör olası herif ocağımıza yemiş ağacı dikti.

5. Sözcüğün Anlam ve Görevine Uygun Yerde Kullanılmaması

- Yeni okula başlayan binlerce öğrenci var ülkemizde.
- Yağmurlu bir günde ilk aklıma sen geldin.
- Konuya ilişkin bakanlığın açıklaması bekleniyor.
- Vakit buldukça ameliyat olan kardeşimi ziyaret ederim.

6. Düşünce ve Mantık Hataları

- Komşumuzun oğlu bırakın liseyi bitirmeyi üniversiteyi bile kazanamadı.
- Mecliste üye tam sayısının bir fazlası bulunursa hükûmet düşer.

7. Cümlede Anlam Belirsizliği

- Geldiğini pencereden gördüm.
- O kentin kalabalığı içinde kaybolmuştu.

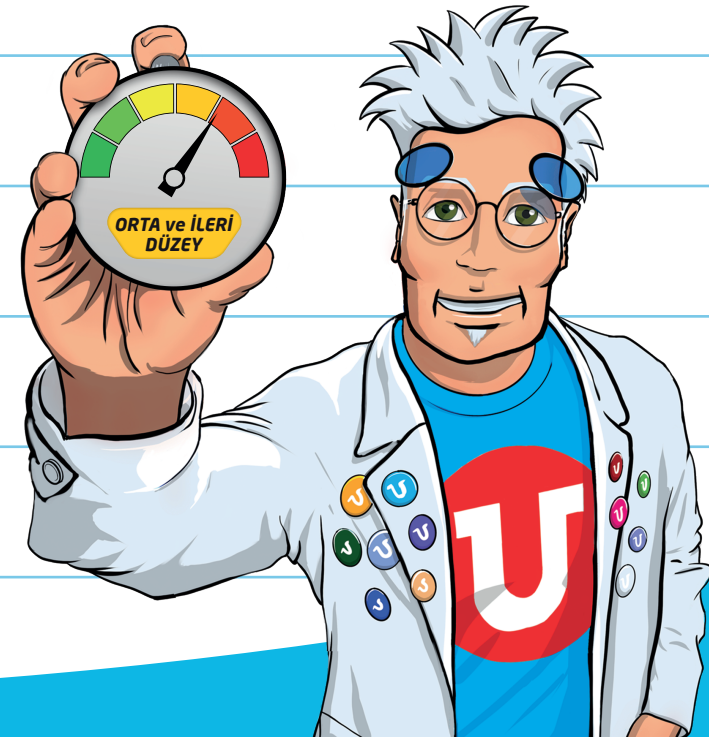

TYT Orta ve İleri Düzey Dil Bilgisi Soru Bankası

*Dil Bilgisi ile İlgili Anlatım Bozuklukları
(Bağlaşıklık)*

RAMAZAN EFE AY

ANLATIM BOZUKLUĐU

Cümlenin Yapısıyla İlgili Bozukluklar

Bağlaşıklık

1. Tamlama Yanlışığı -Bağlaç Yanlışığı - Ek Yanlışığı

- Bu yasadan özel ve kamu kuruluşlarında çalışanlar yararlanacak.
- Arkadaşım ve kendi adıma size teşekkür ederim.
- Çocuk bize bir sürü bahaneler sıraladı.
- Yemek yapmasını bilmeyen kızlar var.
- Anne ve baba, çocukların eğitilmesinde büyük sorumlulukları vardır.
- Sözünü ettiğiniz binayı ne gördüm ne de yerini bilirim.
- Bunu ne tarih ne de Türk milleti unutmayacak.
- Oraya gidersen Etnoğrafya ya da Kurtuluş Savaşı Müzelerini gezmelisin.

2. Özne-Yüklem Uyumsuzluğu

- Sen ve kardeşin aynı uçakla dönecek.
- Son durağa geldiğimizde, otobüste bir ben bir de o yaşlı adam kalmıştı.
- Öğrenciler ders çalışıyorlar/çalışıyor.
- Kartallar yüksekten uçarlar.
- O kurumda eğitim görmüş herkes, saygılı, hoşgörülü ve esnek olmak gibi çok önemli erdemler kazanmışlardır.
- ★ Bahçemizde açan güller, baharı müjdeliyorlar.
- Kimse gelip yardım etmedi, olay yerinden uzaklaştı.

3. Öge Eksikliği

- Mercimeğin taşları ayıklandı, bir süre kaynatıldı.
- Bu tür dergilerin sayısı azalıyor, okunmaz oluyor.
- Köşkün ağaçları kesilince harabeye döndü.
- Gazetelere inanmıyor, yalancılıkla suçluyordu.
- Genç şairi kutlar, sanat dünyası adına teşekkür ederiz.
- İnsanlar böyle esprilere gülerler ve hoşlanırlar.

4. Çatı Uyumsuzluğu

- Bu eserler daha iyi korunmalı ve bunlara sahip çıkmalıdır.
- Bu servet bir ömür boyu sürekli çalışarak kazanıldı.

5. Ek Fiil Yanlışlığı

- Akşam bize gelir, ülke sorunlarını konuşurduk.
- Oturdıkları ev biraz küçük, şehir merkezine de yakın değildi.

6. Yüklem Eksikliği vb. yanlışlıklar

- Size bir hafta önce de şimdi de aynı şeyi söylüyorum.
- Karadenizliler beyaz eti hiç, kırmızı eti az tüketirler.
- Ay bir yandan sen bir yandan sar beni.
- Ne bir adım ileri ne de bir adım geri çekilebilirdik, öyle sıkışmıştık.
- nce basit ve karmaşık olmayan soruları zmelisin.
- Bu sizlere verebileceęimiz en önemli ödül ve en önemli hedeftir.